

Державний торговельно-економічний університет
Кафедра міжнародного менеджменту

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему:

«Організація експорту овочів до країн ЄС»
(за матеріалами «Епіцентр К», м. Київ)

Студентки 4 курсу, 5 групи,
спеціальності 073 «Менеджмент»
освітньої програми «Менеджмент
зовнішньоекономічної діяльності»

Спернікова
Діана
Вікторівна

Науковий керівник
професор, доктор економічних наук,
професор кафедри міжнародного
менеджменту

Будзяк Василь
Миронович

Гарант освітньої
програми
доцент, кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародного
менеджменту

П'янова Оксана
Василівна

Київ 2023

АНОТАЦІЯ

Сперінкова Д. В. "Організація експорту овочів до країн ЄС» (за матеріалами «Епіцентр К», м. Київ)

Випускна кваліфікаційна робота за спеціальністю «Менеджмент» освітня програма «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності». Державний торговельно-економічний університет, Київ, 2023.

Випускну кваліфікаційну роботу присвячено практичним аспектам організації експорту овочів до країн ЄС, що передбачає: здійснення аналіз показників розвитку ринку овочів в Україні, дослідження тенденції розвитку світового ринку овочів, здійснення аналіз показників фінансово-господарської діяльності Епіцентра і його зовнішньоекономічної діяльності щодо експорту овочів, висвітлення особливості організаційного забезпечення здійснення експорту овочів ТОВ «Епіцентр К» до країн ЄС, здійснення прогнозу оцінку результативності експорту овочів ТОВ «Епіцентр К» до країн ЄС.

Ключові слова: тенденції розвитку, аналіз ринку, організаційне забезпечення, експорт овочів, аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «Епіцентр К», ЄС.

SUMMARY

Sperinkova D. V. "Organization of export of vegetables to EU countries" (based on the materials of "Epicenter K", Kyiv)

Graduation qualification work in the specialty "Management" educational program "Management of foreign economic activity". State University of Trade and Economics, Kyiv, 2023.

The graduation thesis is devoted to the practical aspects of organizing the export of vegetables to EU countries, which includes: analysis of the indicators of the development of the vegetable market in Ukraine, research of the development trend of the world market of vegetables, analysis of the indicators of the financial and economic activity of the Epicenter and its foreign economic activities regarding the export of vegetables, highlighting the peculiarities of the organizational support for the export of vegetables by "Epicenter K" LLC to the EU countries, carrying out a predictive assessment of the effectiveness of the export of vegetables by "Epicenter K" LLC to the EU countries.

Keywords: development trends, market analysis, organizational support, export of vegetables, analysis of financial and economic activity of "Epicenter K" LLC, EU.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ЗЕД ТОВ «ЕПІЦЕНТР К»	11
1.1. Аналіз показників фінансово-господарської діяльності ТОВ «Епіцентр К».....	11
1.2. Аналіз показників експортної діяльності ТОВ «Епіцентр К».....	22
РОЗДІЛ 2. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ КРАЇНИ-КОНТРАГЕНТА ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКСПОРТУ ОВОЧІВ ТОВ «ЕПІЦЕНТР К»	26
2.1. Дослідження тенденцій розвитку світового ринку овочів.....	26
2.2. Оцінка перспектив експорту овочів до країн ЄС.....	34
РОЗДІЛ 3. РЕАЛІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОГО РІШЕННЯ ЩОДО ЕКСПОРТУ ОВОЧІВ ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» ДО ЄС	40
3.1. Організаційне забезпечення здійснення ефективного експорту овочів ТОВ «Епіцентр К» до ЄС.....	40
3.2. Прогнозна оцінка результативності експорту овочів ТОВ «Епіцентр К» до ЄС.....	43
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	52
ДОДАТКИ	58

ВСТУП

Актуальність теми. Поява ризиків глобальної продовольчої кризи, обумовленої повномасштабним військовим вторгненням російської федерації в Україну та веденням активних бойових дій на території нашої держави, актуалізують питання пошуку нових підходів до розвитку вітчизняними підприємствами виробництва і експорту якісної та конкурентоздатної на зовнішніх ринках продукції. Це, у свою чергу, обумовлює необхідність дослідження й аналізу регіональної специфіки та галузевих особливостей окремих продовольчих і аграрних ринків, оцінки викликів і зовнішніх загроз розвитку експорту вітчизняної аграрної продукції, а також формування ефективних стратегій експансії вітчизняними підприємствами на відповідні зарубіжні ринки.

Враховуючи особливості сучасного стану розвитку національної економіки, вкрай гостро постає питання пошуку відповідних науково-обґрунтованих заходів, спрямованих на підвищення ефективності збутово-експортної діяльності вітчизняного підприємницького сектору. Фінансова підтримка України з боку країн-партнерів (в першу чергу, представників так званого «колективного Заходу») дозволила і дозволяє втримувати економіку нашої держави від колапсу, а значна частина промислових і аграрних підприємств на підконтрольній Україні території змогла подолати виклики дефіциту паливно-мастильних матеріалів, планових і непланових відключень електроенергії, а також успішного проходження опалювального сезону, що у підсумку дає можливість вітчизняному підприємницькому сектору з обережним оптимізмом дивитися у майбутнє і формувати плани подальшого ведення господарської діяльності.

Все це актуалізує проблему пошуку нових підходів до організації виробництва й експорту аграрної та продовольчої продукції, що у підсумку

може надати потужного поштовху для розвитку вітчизняних сільськогосподарських та торговельних підприємств (особливо за умов їх ефективного виходу на відповідні міжнародні ринки).

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні практичних рекомендацій щодо організації експорту овочів ТОВ «Епіцентр К» з України на ринки країн ЄС. Досягнення зазначеної мети зумовило необхідність вирішення таких **завдань**:

- здійснити аналіз показників фінансово-господарської діяльності ТОВ «Епіцентр К»;
- проаналізувати показники експортної діяльності ТОВ «Епіцентр К»;
- дослідити тенденції розвитку світового ринку овочів;
- здійснити аналіз показників розвитку ринку овочів в Україні;
- висвітлити особливості організаційного забезпечення здійснення експорту овочів ТОВ «Епіцентр К» до країн ЄС;
- здійснити прогнозну оцінку результативності експорту овочів ТОВ «Епіцентр К» до країн ЄС.

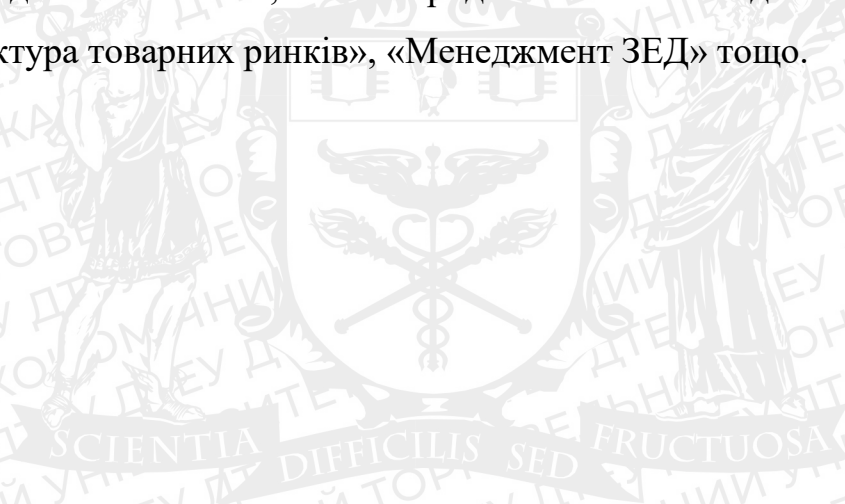
Об'єктом дослідження є процес організації експорту овочів з України в країни ЄС.

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади організації експорту овочів з України до країн ЄС на прикладі ТОВ «Епіцентр К».

Методи дослідження. Робота базується на загальнонаукових і спеціальних методах, зокрема, для дослідження діяльності ТОВ «Епіцентр К» у роботі використовувалися методи порівняльного та системного аналізу, методи аналізу та синтезу, метод класифікації; при обґрунтуванні вибору країни-контрагента для організації експорту використовувався метод статистичних досліджень, порівняння; для реалізації управлінського рішення щодо експорту овочів використовувався метод прогнозування, узагальнення тощо.

Інформаційне забезпечення базувалося на даних законодавчих і регуляторних документів, статистичних звітів Міжнародного торговельного центру, Державної служби статистики України, офіційного сайту ТОВ «Епіцентр К», Інтернет-ресурсів тощо.

Практична значущість отриманих результатів дослідження полягає в тому, що вони можуть використовуватися підприємствами-суб'єктами ЗЕД для розробки і реалізації заходів щодо організації експорту з України різноманітних видів продовольчої продукції. Матеріали роботи також можуть бути використані в освітньому процесі під час викладання дисциплін «Міжнародна економіка», «Міжнародна економічна діяльність України», «Кон'юнктура товарних ринків», «Менеджмент ЗЕД» тощо.

РОЗДІЛ 1. ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ЗЕД ТОВ «ЕПІЦЕНТР К»

1.1. Аналіз показників фінансово-господарської діяльності ТОВ «Епіцентр К»

За 18 років ТОВ «Епіцентр К»(торгова мережа «Епіцентр») пройшло еволюцію від будівельних гіпермаркетів до будівельно-господарських та переросла в найбільшу в Україні мережу торговельних центрів. Епіцентр створив власний унікальний формат, який не має аналогів у світі – відділи у торговельних центрах «Епіцентр» представлені у форматі shop-in-shop[1]. Сьогодні у мережі «Епіцентр» клієнти можуть придбати широкий асортимент товарів, відвідати ресторани та розважити дітей. Європейська бізнес-асоціація називає «Епіцентр» «торговим центром майбутнього». Експерти західної Європи відзначають креативність, високотехнологічність, зручність та особливу атмосферу у торгових залах мережі. Постійний розвиток, переформатування, нові магазини, салони та галереї, розширення асортименту товарів та послуг зумовили беззаперечне лідерство компанії на ринку роздрібної торгівлі [1].

Основна юридична та загальна інформація про ТОВ «Епіцентр К» наведена у табл. 1.1.

Таблиця 1.1.

Основні юридичні відомості про ТОВ «Епіцентр К»

Повна назва юридичної особи	Товариство з обмеженою відповідальністю «Епіцентр К»
Форма власності	Недержавна
Основний вид діяльності відповідно до КВЕД	47.78 Роздрібна торгівля іншими невживаними товарами в спеціалізованих магазинах
Юридична адреса	Україна, 04128, місто Київ, вул. Берковецька, 6-К
Дата заснування	27.08.2003
Код ЄДРПОУ	32490244

Статутний капітал	158 609 700 грн.
Кількість торгових центрів	68
Кількість співробітників мережі	24000

Джерело: побудовано автором на основі даних [1-3]

В контексті обраної теми дослідження необхідно підкреслити, що одним з напрямів діяльності ТОВ «Епіцентр К» є, зокрема, і виробництво аграрної продукції: Розвиток аграрного напрямку групи компаній ТОВ «Епіцентр К» – «Епіцентр Агро» розпочався у 2015 році із заснування ТОВ «Агрохолдинг-2012», сфера діяльності якого була зосереджена у Хмельницькій області. У 2016-2017 роках відбулося швидке зростання агробізнесу за рахунок придбання сільськогосподарських підприємств та елеваторів у Вінницькій, Київській, Тернопільській, Хмельницькій та Черкаській областях. За рахунок цього земельний банк компанії було збільшено до понад 100 тис. га. Розпочалося корегування сівозміни у рослинництві та реконструкція тваринницьких ферм. Сьогодні за обсягом земельного банку аграрний напрямок ТОВ «Епіцентр К» входить у десятку найбільших аграрних компаній України [4].

Компанія вирощує зернові та олійні культури в 5 областях майже на 160 тис. га землі, має тваринницькі комплекси й активно розвиває елеваторне господарство. Наразі до її складу входять 14 елеваторних комплексів загальною потужністю одночасного зберігання майже 1,5 млн. тонн зерна [4]. Додамо, що у 2022 році «Ощадбанк» уклав нові кредитні договори з ТОВ «Епіцентр К» на суму 50 млн. дол. США – кошти буде спрямовано на будівництво елеваторів для зберігання зерна та допоміжної інфраструктури, а також на будівництво і відкриття торговельних центрів. Зокрема, планується профінансувати завершення будівництва елеваторів у містах Шепетівка та Чотирбоки (Хмельницька обл.) потужністю 180 000 тон зберігання [5].

Характерною рисою розвитку аграрного напрямку діяльності ТОВ «Епіцентр К» є трансформація компанії по моделі холдингового типу – виділення виробничих структур і корпоративного центру, створення

структурованої компанії «Епіцентр Агро», яка відокремлена від основного бізнесу ТОВ «Епіцентр К». При цьому аграрний напрям розділено на певні виробничі кластери (табл. 1.2).

Таблиця 1.2.

Виробничі структури-кластери, які формують аграрний напрям діяльності ТОВ «Епіцентр К»

Назва кластера	Основне підприємство	Географічне розташування
Вінницький кластер	Основне підприємство — СГК «Вінницька промислова група»	В обробці знаходяться землі у центрі та на півночі Вінницької області
Кластер «Кряж»	Базове виробниче підприємство - «Кряж і Ко»	Розташоване на півдні та південному заході Вінницької області
Центральний кластер	Базове виробниче підприємство - «Інтерагроінвест»	В обробці знаходяться землі на півдні Київської та півночі Черкаської областей
Західний кластер	Основне підприємство - «Агрохолдинг 2012»	Працює на землях Хмельницької та Тернопільської областей
Кластер «Антоніни»	Основне підприємство - «Хмельницьк-Агро»	Працює на землях Красилівського та Полонського районів Хмельницької області
Північний кластер («Північний»)	Базове виробниче підприємство - «Лотівка Еліт»	Розташоване на півночі Хмельницької області, Шепетівський район

Джерело: побудовано автором на основі даних [6]

Характеризуючи напрям рослинництва, зауважимо, що основні культури, які вирощують аграрні підприємства кластерів ТОВ «Епіцентр К» - це озимі пшениця і ріпак, соняшник, кукурудза. Що ж стосується тваринництва, то у складі двох виробничих кластерів працює 20 ферм, найбільша кількість тваринницьких комплексів зосереджена на Хмельниччині - 13. Ще 4 ферми розташовані в селах Тернопільщини і 3 - на Київщині. У трьох областях України на молочно-товарних фермах міститься більше 4,2 тис. голів ВРХ, з них 1745 голів - корови дійного стада, шлейфу - 1,5 тис. голів. У двох областях на заході України на свинофермах вирощується більше 6,1 тис. свиней[7].

Перейдемо до аналізу показників фінансово-господарської діяльності ТОВ «Епіцентр К». Характеризуючи особливості фінансового стану досліджуваного підприємства, зауважимо, що джерела формування пасивів ТОВ «Епіцентр К» включають власний капітал, довгострокові забезпечення та поточні зобов'язання і забезпечення.

Динаміка та структура джерел формування пасивів ТОВ «Епіцентр К» наведена у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3.

**Аналіз динаміки та структури джерел формування пасивів
ТОВ «Епіцентр К» за 2018-2020рр.**

Стаття пасиву	Абсолютна величина, тис. грн.			Питома вага, %			Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп приросту, %	
	31.12. 2018	31.12. 2019	31.12. 2020	31.12. 2018	31.12. 2019	31.12. 2020	2019р./ 2018р.	2020р./ 2019р.	2019р./ 2018р.	2020р./ 2019р.
1.Власний капітал, у т.ч.	12458610	14700877	17846696	41,4%	39,8%	40,1%	2242267	3145819	18	21
Зареєстрований капітал	158610	158610	158610	0,5%	0,4%	0,4%	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	12300000	14542267	17688086	40,8%	39,4%	39,7%	2242267	3145819	18	22
2.Довгострокові зобов'язання і забезпечення	910000	2265426	4455080	3,0%	6,1%	10,0%	1355426	2189654	149	97
3.Поточні зобов'язання і забезпечення, у т.ч.	16757912	19925318	22223615	55,6%	54,0%	49,9%	3167406	2298297	19	12
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	776000	776000	767497	2,6%	2,1%	1,7%	0	-8503	0	-1
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	13454053	14514081	16290054	44,7%	39,3%	36,6%	1060028	1775973	8	12
Кредиторська заборгованість за розрахунками бюджетом	180545	273257	326833	0,6%	0,7%	0,7%	92712	53576	51	20
Розрахунки зі страхування	62528	24716	17379	0,2%	0,1%	0,0%	-37812	-7337	-60	-30
Розрахунки з оплати праці	140000	160208	137988	0,5%	0,4%	0,3%	20208	-22220	14	-14
Інші поточні зобов'язання	1894166	3667811	4144826	6,3%	9,9%	9,3%	1773645	477015	94	13
Поточні забезпечення	250620	509245	539038	0,8%	1,4%	1,2%	258625	29793	103	6
Баланс	30126522	36891621	44525391	100%	100%	100%	6765099	7633770	22	21

Джерело: побудовано автором на основі даних про підприємство

За даними таблиці 1.3. видно, що джерела формування пасивів ТОВ «Епіцентр К» протягом 2018-2020рр. зростають з 30126522 тис. грн. до 44525391 тис. грн., у тому числі за рахунок зростання власного капіталу, довгострокових зобов'язань та короткострокових зобов'язань та забезпечень.

Власний капітал ТОВ «Епіцентр К» зростає з 12458610 тис. грн. до 17846696 тис. грн. протягом 2018-2020рр. за рахунок зростання нерозподіленого прибутку з 12300000 тис. грн. до 17688086 тис. грн.

Довгострокові зобов'язання ТОВ «Епіцентр К» зростають протягом 2018-2020рр. з 910000 тис. грн. до 4455080 тис. грн.

Поточні зобов'язання ТОВ «Епіцентр К» зростають протягом 2018-2020рр. з 16757912 тис. грн. до 22223615 тис. грн., у тому числі за рахунок зростання кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги з 13454053 тис. грн. до 16290054 тис. грн. протягом 2018-2020рр.; кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом з 180545 тис. грн. до 326833 тис. грн.; інших поточних зобов'язань з 1894166 тис. грн. до 4144826 тис. грн.; поточних забезпечень з 250620 тис. грн. до 539038 тис. грн.; поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями з 776000 тис. грн. до 767497 тис. грн. Разом з тим, скорочується сума розрахунків зі страхування з 62528 тис. грн. до 17379 тис. грн., розрахунків з оплати праці з 140000 тис. грн. до 137988 тис. грн.

Найбільшу питому вагу у структурі джерел формування фінансових ресурсів протягом 2018-2020рр. мають поточні зобов'язання та забезпечення, питома вага яких скорочується з 56% до 50%. Питома вага довгострокових забезпечень протягом 2018-2020рр. зростає 3% до 10%; а питома вага власного капіталу – скорочується з 41% до 40%.

У таблиці 1.4. наведена динаміка та структура активів ТОВ «Епіцентр К» за 2018-2020 рр.

Таблиця 1.4.

Аналіз динаміки та структури активів ТОВ «Епіцентр К» за 2018-2020рр.

Стаття активу	Абсолютна величина, тис. грн			Питома вага, %			Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп приросту, %	
	31.12. 2018	31.12. 2019	31.12. 2020	31.12. 2018	31.12. 2019	31.12. 2020	2019р./ 2018р.	2020р./ 2019р.	2019р./ 2018р.	2020р./ 2019р.
1. Необоротні активи, у т.ч.	11823622	16010547	22109337	39,2%	43,4%	49,7%	4186925	6098790	35	38

Продовження табл. 1.4

Нематеріальні активи	4870	12543	32720	0,0%	0,0%	0,1%	7673	20177	158	161
Основні засоби	8568122	12304648	15231712	28,4%	33,4%	34,2%	3736526	2927064	44	24
Незавершені капітальні інвестиції	1500430	1869460	3692156	5,0%	5,1%	8,3%	369030	1822696	25	97
Довгострокові фінансові інвестиції	1750200	1755267	3129633	5,8%	4,8%	7,0%	5067	1374366	0	78
Відстрочені податкові активи	0	68629	23116	0,0%	0,2%	0,1%	68629	-45513		-66
2. Оборотні активи, у т.ч.	18302900	20881053	22416054	60,8%	56,6%	50,3%	2578153	1535001	14	7
Запаси	13250000	13885925	15389033	44,0%	37,6%	34,6%	635925	1503108	5	11
Дебіторська заборгованість	4090100	5849279	6041983	13,6%	15,9%	13,6%	1759179	192704	43	3
Грошові кошти	690000	921054	642802	2,3%	2,5%	1,4%	231054	-278252	33	-30
Інші оборотні активи	270000	217473	336837	0,9%	0,6%	0,8%	-52527	119364	-19	55
Витрати майбутніх періодів	2800	7322	5399	0,01%	0,020%	0,012%	4522	-1923	162	-26
3. Необоротні активи та групи вибуття		21					21	-21		-100
Баланс	30126522	36891621	44525391	100%	100%	100%	6765099	7633770	22	21

Джерело: побудовано автором на основі даних про підприємство

Як свідчать дані табл. 1.4, активи ТОВ «Епіцентр К» зростають протягом 2018-2020рр. з 30126522 тис. грн. до 44525391 тис. грн.

Необоротні активи ТОВ «Епіцентр К» зростають протягом 2018-2020рр. з 11823622 тис. грн. до 22109337 тис. грн., у тому числі зростає вартість нематеріальних активів з 4870 тис. грн. до 32720 тис. грн.; основних засобів підприємства з 8568122 тис. грн. до 15231712 тис. грн.; незавершених капітальних інвестицій з 1500430 тис. грн. до 3692156 тис. грн.; довгострокових фінансових інвестицій з 1750200 тис. грн. до 3129633 тис. грн.

Відстрочені податкові активи скорочуються з 68629 тис. грн. станом на 31.12.2019р. до 23116 станом на 31.12.2020р.

Оборотні активи ТОВ «Епіцентр К» зростають з 18302900 тис. грн. станом на 31.12.2018 р. до 15389033 тис. грн. станом на 31.12.2020р., у тому числі, запаси зростають з 13250000 до 15389033 тис. грн.; дебіторська заборгованість – з 4090100 тис. грн. до 6041983 тис. грн.; грошові кошти – з 690000 тис. грн. до 642802 тис. грн.; інші оборотні активи – з 270000 тис. грн. до 336837 тис. грн.; витрати майбутніх періодів – з 2800 тис. грн. до 5399 тис. грн. Необоротні активи та групи вибуття становили 21 тис. грн. станом на 31.12.2019р.

У структурі активів ТОВ «Епіцентр К» найбільшу питому вагу мають оборотні активи, частка яких скорочується з 61% станом на 31.12.2018р. до 50% станом на 31.12.2020р. Питома вага необоротних активів станом на 31.12.2018р. становила 39%, а станом на 31.12.2020р. – зростає до 50%.

Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Епіцентр К» наведено у таблиці 1.5.

Таблиця 1.5.

**Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Епіцентр К»
за 2018-2020 рр.**

Показник	2018 рік, тис. грн.	2019 рік, тис. грн.	2020 рік, тис. грн.	Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп приросту, %	
				2019р./ 2018р.	2020р./ 2019р.	2019р./ 2018р.	2020р./ 2019р.
1. Чистий дохід від реалізації продукції	41400220	43979194	50382425	2578974	6403231	6	15
2. Валовий прибуток (збиток)	10999640	13164443	14788755	2164803	1624312	20	12
3. Фінансовий результат від операційної діяльності	3700262	4703248	5084784	1002986	381536	27	8
4. Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	3630712	4423784	4116186	793072	-307598	22	-7
5. Чистий прибуток	2960712	3602109	3171204	641397	-430905	22	-12

Джерело: побудовано автором на основі даних про підприємство

Відповідно до даних табл. 1.5, чистий прибуток ТОВ «Епіцентр К» зростає протягом 2018-2020 рр. з 2960712 тис. грн. до 3171204 тис. грн., що обумовлено зростанням чистого доходу з 41400220 тис. грн. до 50382425 тис.

грн., валового прибутку з 10999640 тис. грн. до 14788755 тис. грн., фінансового результату від операційної діяльності з 3700262 тис. грн. до 5084784 тис. грн., фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування з 3630712 тис. грн. до 4116186 тис. грн.

Аналіз ліквідності включає дослідження ліквідності балансу та коефіцієнтів ліквідності підприємства. Аналіз ліквідності балансу ТОВ «Епіцентр К» наведено у таблиці 1.6.

Таблиця 1.6.

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «Епіцентр К» за 2018-2020 рр.

Активи	31.12.2018р.	31.12.2019р.	31.12.2020р.	Пасив	31.12.2018р.	31.12.2019р.	31.12.2019р.	Надлишок (нестача) платіжного балансу		
								31.12. 2018р.	31.12. 2019р.	31.12. 2019р.
A1	690000	921054	642802	П1	14613126	15748262	17539751	-13923126	-14827208	-16896949
A2	4092900	5856601	6047382	П2	2144786	4177056	4683864	1948114	1679545	1363518
A3	13520000	14103419	15725870	П3	910000	2265426	4455080	12610000	11837993	11270790
A4	11823622	16010547	22109337	П4	12458610	14700877	17846696	-634988	1309670	4262641

Джерело: побудовано автором на основі даних про підприємство

З метою аналізу ліквідності балансу всі активи підприємства поділяються на чотири групи за ступенем ліквідності: абсолютно ліквідні активи; активи, що швидко реалізуються; активи, що повільно реалізуються; активи, що важко реалізуються. Пасиви поділяються на чотири групи за термінами погашення на: найбільш термінові пасиви, короткострокові пасиви, довгострокові пасиви та постійні пасиви.

Баланс є ліквідним, а підприємство платоспроможним, якщо абсолютно ліквідні активи покривають найбільш термінові зобов'язання; активи, що швидко реалізуються покривають короткострокові зобов'язання; активи, що повільно реалізуються покривають довгострокові зобов'язання; а постійні пасиви покривають активи, що важко реалізуються.

За даними таблиці 1.6 видно, що станом на 31.12.2018р. абсолютно ліквідних активів не вистачає для покриття найбільш термінових зобов'язань, але активи, що швидко реалізуються, покривають короткострокові пасиви; активи, що повільно реалізуються, покривають довгострокові пасиви; а активи, що важко реалізуються є меншими, ніж постійні пасиви. Протягом 2019-2020 рр., крім того, що ТОВ «Епіцентр К» не вистачає абсолютно ліквідних активів для покриття найбільш термінових пасивів, сума постійних пасивів є меншою, ніж активів, що важко реалізуються.

Таким чином, можна зробити висновок про незадовільну структуру балансу ТОВ «Епіцентр К». З метою її вирівнювання підприємству доцільно скорочувати активи, що швидко реалізуються, активи, що повільно реалізуються, та активи, що важко реалізуються, збільшуючи при цьому абсолютно ліквідні активи.

У таблиці 1.7 проведено аналіз коефіцієнтів ліквідності ТОВ «Епіцентр К» за 2018-2020 рр.

Значення коефіцієнта поточної ліквідності ТОВ «Епіцентр К» протягом 2018-2020 рр. скорочується з 1,09 до 1,01, але знаходиться у межах нормативного значення. Значення коефіцієнта швидкої ліквідності зростає протягом 2018-2019 рр. з 0,30 до 0,35, але скорочується станом на 31.12.2020 р. до 0,32, та є нижчим нормативного значення, що вказує на недостатність найбільш ліквідних оборотних коштів для покриття поточних зобов'язань.

Таблиця 1.7

Аналіз коефіцієнтів ліквідності ТОВ «Епіцентр К» за 2018-2020 рр.

Показник	Нормативне значення	31.12. 2018р.	31.12. 2019р.	31.12. 2020р.	Відхилення	
					2019- 2018рр.	2020- 2019рр.
Коефіцієнт поточної ліквідності	1 – 2	1,09	1,05	1,01	-0,04	-0,04
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,5 – 1	0,30	0,35	0,32	0,05	-0,03
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2 – 0,35	0,04	0,05	0,03	0,01	-0,02
Власні оборотні кошти	> 0	634988	-1309670	-4262641	-1944658	-2952971
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	> 0 збільшення	0,03	-0,06	-0,19	-0,10	-0,13

Коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власними оборотними коштами	> 0,5	0,05	-0,09	-0,28	-0,14	-0,18
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	збільшення	1,09	-0,70	-0,15	-1,79	0,55
Коефіцієнт покриття запасів	> 1	1,06	0,95	0,78	-0,11	-0,17

Джерело: побудовано автором на основі даних про підприємство

Значення коефіцієнту абсолютної ліквідності зростає з 0,04 станом на 31.12.2018р. до 0,05 станом на 31.12.2019р., але скорочується до 0,03 станом на 31.12.2020р., та протягом досліджуваного періоду є нижчим від нормативного значення, що вказує на недостатність абсолютно ліквідних активів для покриття поточних зобов'язань.

Значення показника власних оборотних коштів протягом 2019-2020 рр. набуває від'ємного значення; що вказує на зменшення фінансування поточної діяльності за рахунок власного капіталу. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами та коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власними оборотними коштами протягом 2019-2020рр.також мають від'ємне значення, що свідчить про недостатню платоспроможність і кредитоспроможність ТОВ «Епіцентр К».

Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів скорочується з 1,09 до -0,15 протягом 2018-2020 рр.; значення коефіцієнта покриття запасів скорочується з 1,06 до 0,78 що вказує на зниження стійкості фінансового стану підприємства. Таким чином, аналіз коефіцієнтів ліквідності вказує на недостатню платоспроможність ТОВ «Епіцентр К».

Аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості ТОВ «Епіцентр К» за 2018-2020 рр. наведено у таблиці 1.8.

Таблиця 1.8.

Аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості ТОВ «Епіцентр К» за 2018-2020 рр.

Показник	31.12. 2018р.	31.12. 2019р.	31.12. 2020р.	Відхилення	
				2019-2018рр.	2020-2019рр.
Коефіцієнт автономії	0,41	0,40	0,40	-0,02	0,00
Коефіцієнт фінансової залежності	2,42	2,51	2,49	0,09	-0,01
Коефіцієнт фінансового ризику	1,42	1,51	1,49	0,09	-0,01

Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,05	-0,09	-0,24	-0,14	-0,15
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	0,08	0,14	0,20	0,06	0,06
Коефіцієнт довгострокового залучення коштів	0,07	0,13	0,20	0,07	0,07
Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	0,93	0,87	0,80	-0,07	-0,07

Джерело: побудовано автором на основі даних про підприємство

Як свідчать дані табл. 1.8, значення показника автономії ТОВ «Епіцентр К» за 2018-2020рр. скорочується з 0,41 до 0,40, та є нижчим нормативного значення 0,50; а значення коефіцієнта фінансової залежності – зростає з 2,42 до 2,49, що вказує на недостатню фінансову стійкість підприємства. Значення коефіцієнта фінансового ризику протягом 2018-2020рр. з 1,42 до 1,49, що також вказує на недостатню фінансову стійкість підприємства. Значення коефіцієнта маневреності власного капіталу скорочується з 0,05 до -0,24, що вказує на зниження гнучкості власного капіталу. Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень зростає з 0,08 до 0,20, що вказує на посилення залежності підприємства від зовнішніх інвесторів. Коефіцієнт довгострокового залучення коштів зростає протягом 2018-2020рр. з 0,07 до 0,20; а коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел – скорочується протягом 2018-2020рр. з 0,93 до 0,80, що вказує на підвищення фінансової стійкості підприємства.

Аналіз рентабельності ТОВ «Епіцентр К» за 2019-2020 рр. наведено у таблиці 1.9.

Таблиця 1.9.

Аналіз коефіцієнтів рентабельності ТОВ «Епіцентр К» за 2019-2020 рр.

Показник	2019 р.	2020 р.	Відхилення
Коефіцієнт рентабельності майна	0,11	0,08	-0,03
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,27	0,19	-0,07
Коефіцієнт рентабельності продаж	0,30	0,29	-0,01
Коефіцієнт рентабельності необоротних активів	5,36	3,40	-1,96
Коефіцієнт рентабельності оборотних активів	0,18	0,15	-0,04

Джерело: побудовано автором на основі даних фінансової звітності підприємства

За даними таблиці 1.9. видно, що коефіцієнт рентабельності майна скорочується з 0,11 до 0,08, відповідно, якщо у 2019 р. кожна гривня майна приносила 11 коп. прибутку, то у 2020 р. лише 8 коп. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу скорочується з 0,27 до 0,19, що вказує на те, що якщо у 2019 р. кожна гривня власного капіталу приносила 27 коп. прибутку, то у 2020р. – 19 коп. Коефіцієнт рентабельності продажів також скорочується з 0,30 до 0,29 та вказує на зниження ефективності продажів. Скорочення коефіцієнта рентабельності необоротних активів протягом 2019-2020 рр. з 5,36 до 3,40, та коефіцієнта рентабельності оборотних активів з 0,18 до 0,15 вказує на зниження ефективності їх використання.

1.2. Аналіз показників експортної діяльності ТОВ «Епіцентр К»

ТОВ «Епіцентр К» експортує з України на зовнішні ринки різноманітні види овочів, хоча їх перелік і не є досить широким(табл. 1.10).

Таблиця 1.10.

Види овочів, які ТОВ «Епіцентр К» експортує з України закордон

Види овочів	Країна експорту
Бульбоплоди (картопля, батат, топінамбур)	Чехія, Туреччина, Румунія, Польща, Німеччина, Нідерланди, Норвегія, Молдова, Угорщина,
Коренеплоди (морква, буряк столовий, петрушка, селера, редька, ріпа, редиска)	Швеція, Данія, Угорщина, Туреччина, Словаччина, Норвегія, Румунія, Польща, Німеччина, Нідерланди, Ізраїль, Молдова
Капустяні (капуста білокачанна, червонокачанна, кольорова, брюссельська)	Словаччина, Польща, Німеччина, Ізраїль, Данія, Швеція, Чехія
Цибульні (лук ріпчастий, цибуля, часник, черемша)	Ізраїль, Німеччина, Польща, Словаччина, Угорщина, Чехія, Румунія, Норвегія
Пряносмакові овочі (кріп, петрушка листова, базилік, хрін)	Нідерланди, Данія, Швеція, Німеччина, Польща, Угорщина, Румунія, Молдова, Словаччина

Джерело: побудовано автором на основі даних про підприємство

Слід зазначити, що в умовах ведення активних бойових дій, окупації російською федерацією значної частини території нашої держави, та блокування роботи всіх без винятку морських портів, ТОВ «Епіцентр К»

зіштовхнулося з проблемою логістичного забезпечення експорту аграрної продукції з України до інших країн. Разом з тим, для забезпечення можливостей експорту компанія «Епіцентр Агро» переорієнтувалася на перевалку через Польщу, Румунію, Угорщину, Молдову та Словаччину, і значна частка експорту овочів спрямовується саме до цих країн(табл. 1.11).

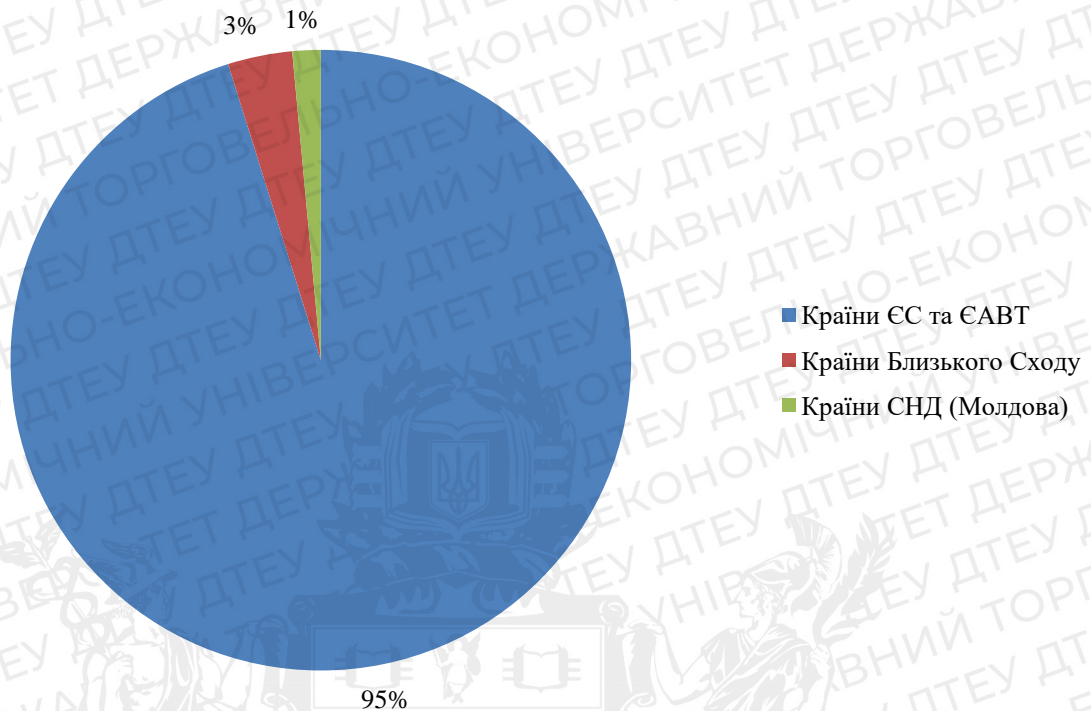
Таблиця 1.11.

Географія експорту овочів ТОВ «Епіцентр К» за 2018-2020 рр., тис. грн.

Регіон/країна	Обсяги експорту овочів, тис. грн.			
	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2020/ 2018, %
Країни ЄС та ЄАВТ				
Польща	29931,1	37954,0	31817,8	106%
Румунія	19798,6	26104,9	20155,3	102%
Угорщина	10119,0	12257,3	14243,1	141%
Словаччина	12274,6	17339,4	19558,6	159%
Чехія	9981,2	13281,7	11951,3	120%
Німеччина	10412,9	14968,2	12785,3	123%
Нідерланди	5128,0	6698,3	8742,3	170%
Норвегія	4289,3	5897,2	4796,6	112%
Данія	2763,7	5286,4	4423,7	160%
Швеція	2289,1	3795,7	3014,8	132%
Всього експортовано до країн ЄС та ЄАВТ	106987,5	143583,1	131488,8	123%
Країни Близького Сходу				
Туреччина	1093,2	2924,0	2176,5	199%
Ізраїль	928,5	1285,3	2462,4	265%
Всього експортовано до країн Близького Сходу	2021,7	4209,3	4638,9	229%
Країни СНД				
Молдова	1127,5	1762,4	2037,0	181%
Сукупний експорт овочів	110136,7	149554,8	138164,7	125%

Джерело: побудовано автором на основі даних про підприємство

Як свідчать дані табл. 1.11, характерною рисою географічної прив'язки експорту овочів ТОВ «Епіцентр К» є фокусування на країнах ЄС та ЄАВТ. Так, за підсумками 2020 року досліджуване підприємство 95% овочів експортувало до країн ЄС та ЄАВТ, в той час як лише 3% припадало на країни Близького Сходу, і всього 1% загального обсягу овочів було спрямовано у Молдову (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Регіональна структура експорту овочів ТОВ «Епіцентр К» у 2020 році, %

Джерело: побудовано автором на основі даних про підприємство

При цьому ТОВ «Епіцентр К» впродовж 2018-2020 рр. майже на чверть збільшило обсяги експорту овочів до країн ЄС і ЄАВТ (зі 106,9 до 131,4 млн. грн.), майже у 2,3 рази – до країн Близького Сходу (з 2,0 до 4,6 млн. грн.), і у 1,8 рази – до Молдови (з 1,1 до 2,0 млн. грн.).

Якщо говорити про товарну структуру експорту овочів ТОВ «Епіцентр К», то необхідно підкреслити, що основну частку у в ній займають бульбоплоди і коренеплоди (табл. 1.12).

Таблиця 1.12.

Товарна структура експорту овочів ТОВ «Епіцентр К» за 2018-2020 рр.

Товарна група	Обсяги експорту, млн. грн.			
	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2020/ 2018,%
Обсяги експорту, млн. грн.				
Бульбоплоди	72586,3	77235,2	83626,7	115%
Коренеплоди	24584,7	36986,1	33856,4	138%

Продовження табл. 1.12

Капустяні	4637,4	7793,4	10826,5	233%
Цибульні	7598,8	6599,6	6028,7	79%
Пряносмакові	729,5	20940,5	13236	1814%
Всього експортовано	110136,7	149554,8	138164,7	125%
Товарна група	Частка товарної групи в загальному обсязі експорту, %			
	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2020/2018, абсолютне відхилення
Частка товарної групи в загальному обсязі експорту, %				
Бульбоплоди	66%	52%	61%	-5%
Коренеплоди	22%	25%	25%	+3%
Капустяні	4%	5%	8%	+4%
Цибульні	7%	4%	4%	-3%
Пряносмакові	1%	14%	10%	+9%
Всього експортовано	100%	100%	100%	-

Джерело: побудовано автором на основі даних про підприємство

Як свідчать дані табл. 1.12, за період 2018-2020 рр. відбулася певна незначна трансформація товарної структури експорту овочів ТОВ «Епіцентр К»: на 5% скоротилась частка бульб плодів, і на 3% знизилась частка цибульних. Разом з тим, зросла частка коренеплодів на 3%, на 4% збільшилась частка капустяних, і на 9% зросла частка пряно смакових. Разом з тим, аналізоване підприємство нарощувало впродовж 2018-2020 рр. експорт всіх видів овочів, за винятком цибульних, що свідчить про доцільність подальшого розвитку експорту овочів для ТОВ «Епіцентр К».

РОЗДІЛ 2. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ КРАЇНИ-КОНТРАГЕНТА ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКСПОРТУ ОВОЧІВ ТОВ «ЕПІЦЕНТР К»

2.1. Дослідження тенденцій розвитку світового ринку овочів

Свіжі овочі є важливим елементом здорового, збалансованого харчування, оскільки вони багаті на необхідні вітаміни та мінерали, які можуть допомогти при різних захворюваннях і дефіцитах корисних речовин в організмі. Доведено, що вітаміни, мінерали, клітковина та антиоксиданти, які містяться у овочах, захищають від хронічних захворювань, включаючи рак і хвороби серця. Завдяки підвищенню рівня обізнаності про здоровий спосіб життя, споживачі в розвинених державах світу і країнах, що розвиваються, стали більше турбуватися про поживні якості та безпеку продуктів харчування, які вони споживають. Крім того, зростання рівня ожиріння та інших пов'язаних з ним розладів організму спонукає споживачів обирати більш здорову дієту.

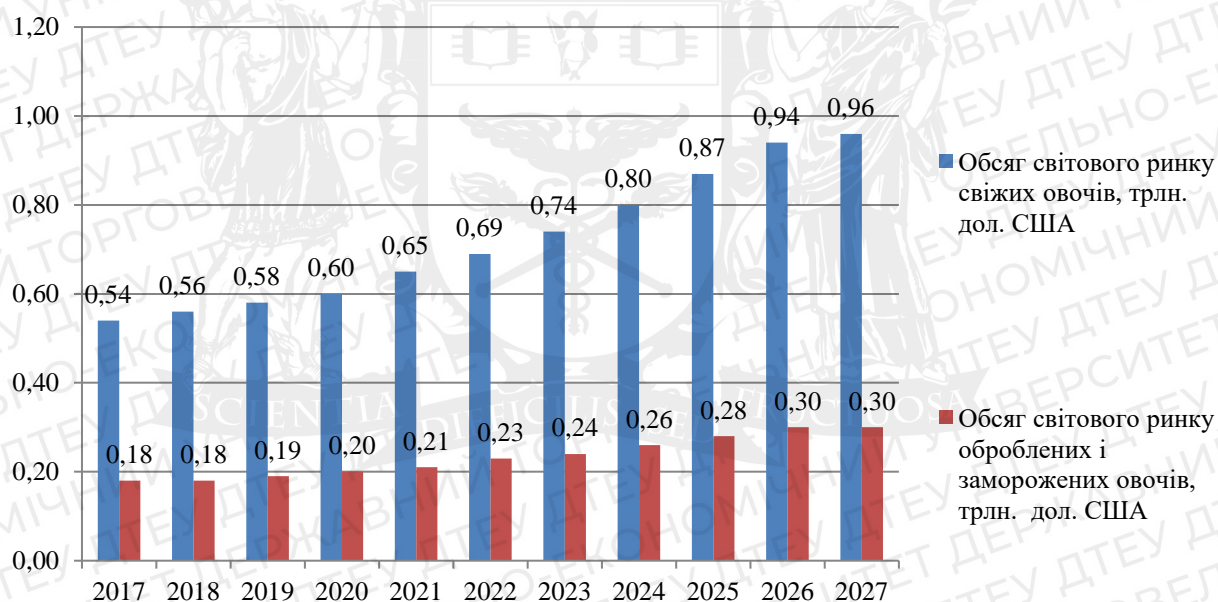
Постійно зростаюча частка фреш-сегменту, розвиток брендингу, технічні розробки та впровадження онлайн-покупок продуктів – ось деякі з важливих тенденцій, які суттєвим чином впливають на розвиток світового ринку овочів. Деякі західні аналітичні джерела прогнозують, що світова індустрія свіжих овочів у найближчому майбутньому зростатиме швидкими темпами завдяки таким причинам, як зростання середнього класу та наявного доходу населення, швидкі темпи урбанізації, зміни споживчих звичок та розвиток веганства тощо [8].

Необхідно підкреслити, що західні джерела по-різному оцінюють і прогнозують темпи зміни світового ринку овочів. Так, наприклад, за даними «GrandViewResearch», світовий ринок овочів оцінювався у 632,5 млрд. дол. США у 2021 році, і це джерело прогнозує щорічні темпи зростання аналізованого ринку на рівні 2,8% впродовж 2022-2028 рр. [9].

Водночас, за прогнозними оцінками «Statista», світовий ринок свіжих овочів складатиме за підсумками 2023 року у грошовому вираженні 740 млрд. дол. США, а щорічні темпи зростання аналізованого ринку складатимуть 6,72% впродовж 2023-2027 рр. При цьому обсяг світового ринку свіжих овочів станом на кінець 2023 року у розрахунку на одну особу складатиме 96,34 дол. США у вартісному вираженні, і 56,55 кг у фізичному вираженні [10].

За даними і прогнозними оцінками «Statista», світовий ринок свіжих овочів суттєво (майже втричі) перевищує і перевищуватиме у майбутньому обсяги світового ринку оброблених овочів, що підтверджується даними рис.

2.1.

Рис. 2.1. Обсяги світового ринку свіжих і оброблених/морожених овочів за 2017-2022 рр. та прогноз зміни цих обсягів на 2023-2027 рр., трлн. дол. США

Джерело: побудовано автором на основі даних [11]

Відповідно до прогнозних оцінок «Statista», наведених на рис. 2.1, обсяг світового ринку свіжих овочів за період 2017-2027 рр. зросте з 0,54 до 0,96 трлн. дол. США (у 1,7 рази), а обсяг оброблених і заморожених овочів зросте за цей же період з 0,18 до 0,30 трлн. дол. США (у 1,6 рази).

Для дослідження регіональної і товарної структури світового ринку овочів у роботі буде використано дані Міжнародного торгового центру (наразі у вільному доступі є інформація включно по 2021 рік). Так, в розрізі регіонів світу за період 2017-2021 рр. найбільшими світовими імпортерами овочів були країни Північної Америки (США і Канада), країни Європи (Німеччина, Великобританія, Франція, Нідерланди, Бельгія), і країни Азії (Китай, Японія та Індія), що підтверджується даними табл. 2.1.

Таблиця 2.1.

Найбільші країни-імпортери овочів за 2017-2021 рр., млн. дол. США

Країна	Роки					2021/ 2017, %
	2017	2018	2019	2020	2021	
Сукупний світовий імпорт овочів	73956,722	72115,880	73617,543	77227,097	84065,746	114%
США	10287,245	10931,576	11447,020	12781,380	13483,057	131%
Німеччина	6944,417	7229,192	7160,764	7573,673	8370,795	121%
Великобританія	4165,521	4356,521	4320,342	4397,236	4272,830	103%
Франція	3551,782	3506,089	3499,122	3609,110	3902,896	110%
Канада	3169,301	3135,466	3366,700	3368,806	3507,001	111%
Нідерланди	2743,932	2781,262	2899,721	2901,451	3277,447	119%
Китай	1992,459	2037,900	1566,462	1956,688	2854,340	143%
Бельгія	2185,805	2204,912	2380,010	2300,379	2465,623	113%
Японія	2496,165	2581,804	2470,309	2311,986	2427,088	97%
Індія	3959,483	1087,491	1605,941	1649,614	2128,192	54%

Джерело: побудовано автором на основі даних [12]

Як свідчать дані табл. 2.1, за період 2017-2021 рр. світовий імпорт овочів зріс з 73,9 до 84,0 млрд. дол. США (на 14%), що відбулося за рахунок зростання імпорту до провідних країн на цьому ринку, таких як США і Німеччина, які за підсумками 2021 року імпортували сукупно майже чверть загальносвітового імпорту овочів. Так, впродовж 2017-2021 рр. імпорт овочів до США зріс майже на третину (з 10,2 до 13,4 млрд. дол. США), і до Німеччини – на п'яту частину (з 6,9 до 9,3 млрд. дол. США).

Зазначимо також, що більша частина країн, наведених у табл. 2.1, активно нарощувала імпорт овочів навіть попри карантинні заходи, запроваджені у 2020 році з метою запобігання поширенню пандемії COVID-

19. Карантинні заходи та обмеження, оголошені урядами під час пандемії COVID-19, порушили роботу каналів дистрибуції та призупинили або обмежили постачання овочів на кілька місяців, а також суттєво вплинули на експорт та імпорт свіжих овочів у всьому світі. Крім того, у 2020 році на світовий ринок овочів суттєво вплинуло закриття ресторанів, готелів та барів під час пандемії [9].

Підкреслимо, що країни, наведені у табл. 2.1, склали лише трохи більше половини (56%) світового імпорту овочів за підсумками 2021 рр., при цьому в регіональному розрізі найбільший сегмент формували зазначені країни Європи (на Німеччину, Великобританію, Францію, Нідерланди та Бельгію сукупно припадало 27% світового імпорту овочів).

Цікаво, що найбільш потужними світовим експортерами овочів є значна частина країн, наведених у табл. 2.1 – мова йде про Китай, Нідерланди, Канаду, США, Бельгію і Францію (табл. 2.2).

Таблиця 2.2.

Найбільші країни-експортери овочів за 2017-2021 рр., млн. дол.

США

Країна	Роки					2021/ 2017, %
	2017	2018	2019	2020	2021	
Сукупний світовий експорт овочів	72807,489	72048,659	73575,413	76684,319	83339,989	114%
Китай	11161,646	10518,061	10326,798	9671,900	10077,083	90%
Іспанія	6843,559	7207,146	7410,274	7877,054	8824,433	129%
Мексика	6697,858	7210,441	7481,215	8444,312	8597,334	128%
Нідерланди	7446,142	7843,351	8128,491	8028,804	8532,298	115%
Канада	4494,375	4088,383	4375,676	5517,062	5413,315	120%
США	4785,976	4503,219	4685,649	4839,377	4927,469	103%
Бельгія	2564,054	2529,777	2546,522	2632,595	2693,079	105%
Франція	2348,147	2299,937	2517,830	2455,119	2605,263	111%
Італія	1748,434	1801,450	1794,669	1856,249	2150,130	123%
Туреччина	1001,925	1085,781	1271,391	1434,771	1752,892	175%

Джерело: побудовано автором на основі даних [13]

Як свідчать дані табл. 2.2, сукупний світовий експорт овочів за період 2017-2021 рр. зріс з 72,8 до 83,3 млрд. дол. США (на 14%), цьому посприяло в

першу чергу зростання експорту з Іспанії (з 6,8 до 8,8 млрд. дол. США), Мексики (з 6,6 до 8,5 млрд. дол. США), Нідерландів (з 7,4 до 8,5 млрд. дол. США), Канади (з 4,4 до 5,4 млрд. дол. США) та інших країн. При цьому майже всі країни, наведені у табл. 2.2, активно нарощували експорт овочів на світовому ринку впродовж 2017-2021 рр., а винятком був лише Китай: ця країна, будучи провідним світовим експортером овочів, за досліджуваний період скоротила експорт цього виду продукції на 10% (з 11,1 до 10,0 млрд. дол. США).

За даними Міжнародного торгового центру, на світовому ринку овочів найбільшим попитом користуються свіжі помідори, сушені бобові овочі, а також інші овочі (крім картоплі, помідорів і пасльонових), що підтверджується даними табл. 2.3.

Таблиця 2.3.

Світовий імпорт овочів в розрізі товарних груп за 2017-2021 рр., млн. дол. США

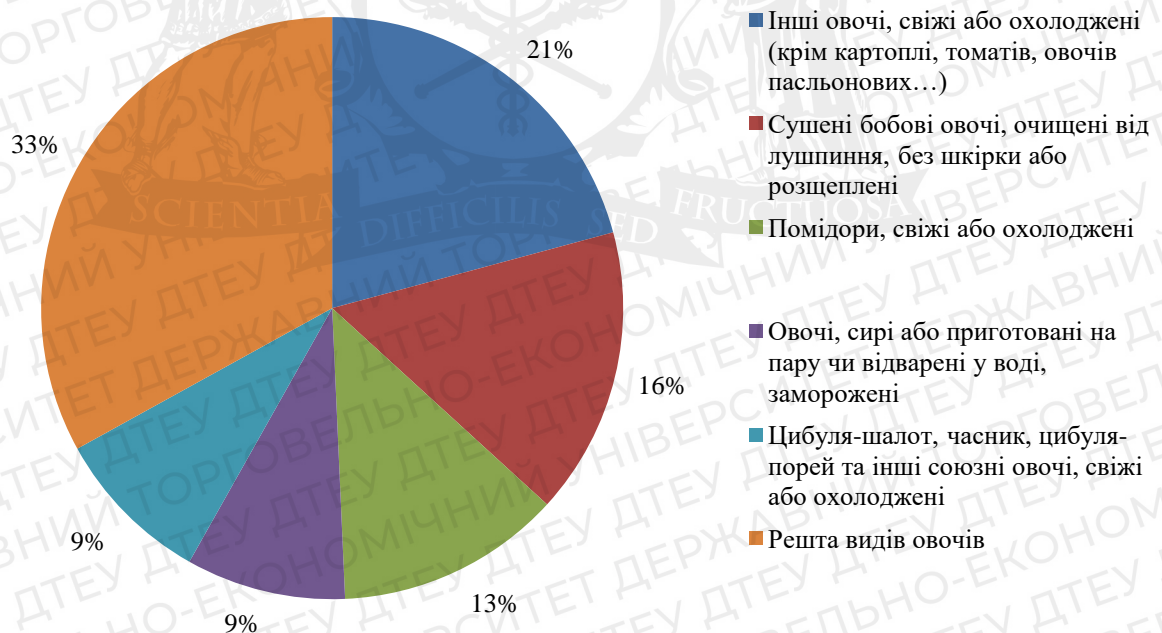
Товарна група	Роки					2021/ 2017, %
	2017	2018	2019	2020	2021	
Сукупний світовий імпорт овочів	73956,722	72115,880	73617,543	77227,097	84065,746	114%
Інші овочі, свіжі або охолоджені (крім картоплі, томатів, овочів пасльонових...)	14106,141	14806,627	15306,652	16102,898	17479,132	124%
Сушені бобові овочі, очищені від лущиння, без шкірки або розщеплені	13600,555	9992,103	9944,033	11857,353	13420,142	99%
Помідори, свіжі або охолоджені	9134,202	9464,988	9187,394	9943,621	10514,155	115%
Овочі, сирі або приготовані на пару чи відварені у воді, заморожені	6602,303	7067,454	7163,732	7211,719	7453,276	113%
Цибуля-шалот, часник, цибуля-порей та інші союзні овочі, свіжі або охолоджені	6426,638	5894,564	6908,648	7277,449	7407,901	115%
Картопля, свіжа або охолоджена	4522,813	4659,872	5440,172	4772,413	4826,287	107%

Продовження табл. 2.3

Коріння та бульби маниоки, маранти, салепу, топінамбура, солодкої картоплі тощо	3294,627	2886,451	2579,419	2909,607	4229,495	128%
Капуста, цвітна капуста, кольрабі, та подібні їстівні овочі, свіжі або охолоджені	3224,205	3246,110	3514,909	3660,589	3992,177	124%
Сушені овочі, цілі, порізані, нарізані, подрібнені або в порошок, але не піддані подальшій обробці	3061,659	3248,808	3111,424	2970,494	3246,862	106%
Салат "Lactucasativa" та цикорій "Cichoriumsp.", свіжий або охолоджений	2813,530	2888,156	2912,744	2855,158	3167,869	112%

Джерело: побудовано автором на основі даних [14]

Як свідчать дані табл. 2.3, впродовж 2017-2021 рр. відбулося зростання обсягів імпорту майже всіх видів овочів (за винятком сушених бобових овочів, імпорту яких скоротився лише на 1%), а в цілому за підсумками 2021 року топ-5 провідних товарних груп формували 2/3 світового імпорту овочів (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Товарна структура світового імпорту овочів у 2021 році, %

Джерело: побудовано автором на основі даних [14]

Якщо ж говорити про товарний розріз світового експорту овочів, то необхідно підкреслити, що він майже повністю відзеркалює товарно-видову структуру світового імпорту цього виду продукції (табл. 2.4).

Таблиця 2.4.

Світовий експорт овочів в розрізі товарних груп за 2017-2021 рр.,**млн. дол. США**

Товарна група	Роки					2021/ 2017, %
	2017	2018	2019	2020	2021	
Сукупний світовий експорт овочів	72807,489	72048,659	73575,413	76684,319	83339,989	114%
Інші овочі, свіжі або охолоджені (крім картоплі, томатів, овочів пасльонових...)	13876,207	14537,260	14961,212	15770,760	17282,856	125%
Сушені бобові овочі, очищені від лущиння, без шкірки або розщеплені	12065,723	9435,187	9647,884	11784,810	13212,561	110%
Помідори, свіжі або охолоджені	9047,368	9534,336	9377,964	10233,981	10989,273	121%
Цибуля-шалот, часник, цибуля-порей та інші союзні овочі, свіжі або охолоджені	6720,905	6039,776	7434,913	7557,468	7545,841	112%
Овочі, сирі або приготовані на пару чи відварені у воді, заморожені	6338,125	6785,196	6823,649	6935,503	7190,534	113%
Картопля, свіжа або охолоджена	4341,908	4371,915	5162,035	4419,034	4443,058	102%
Капуста, цвітна капуста, кольрабі, та подібні їстівні овочі, свіжі або охолоджені	3046,946	3210,073	3571,945	3582,717	4071,081	134%
Сушені овочі, цілі, порізані, нарізані, подрібнені або в порошок, але не піддані подальшій обробці	5721,737	5890,673	4627,289	3838,399	4005,728	70%
Салат "Lactucasativa" та цикорій "Cichorium spp.", свіжий або охолоджений	2693,075	2843,858	2962,327	2948,481	3341,354	124%
Коріння та бульби маніоки, маранти, салепу, топінамбура, солодкої картоплі тощо	2580,694	2315,952	2009,925	2443,854	3302,367	128%

Джерело: побудовано автором на основі даних [15]

Відповідно до даних табл. 2.5, найбільш вагомим експортними позиціями на світовому експортному ринку овочів є ті ж самі види овочів, що у і світовому імпорті, а пропорція їх часток у структурі світового експорту є

майже ідентичною до структури світового імпорту (рис. 2.3).

Рис. 2.3. Товарна структура світового експорту овочів у 2021 році, %

Джерело: побудовано автором на основі даних [15]

За даними «GrandViewResearch», в структурі каналів збуту овочів у 2021 році частка офлайн-каналу на світовому ринку становила понад 80%: споживачі віддають перевагу офлайн-каналам дистрибуції для придбання овочів, оскільки таким чином вони можуть фізично перевірити якість продукції. Більше того, легкий доступ та пошук різних овочів у магазинах, ймовірно, сприятиме зростанню сегменту протягом останніх кількох років. Очікується, що офлайн-канали залишаться домінуючими в прогнозованому періоді завдяки вдосконаленню мереж каналів дистрибуції по всьому світу [9].

Відповідно до даних «GrandViewResearch», ключовими компаніями-гравцями на світовому ринку овочів є FreshDelMonte, Keelings, Tanimura&Antle, BelOrta, FreshPointInc., MirakGroup, C.H. RobinsonWorldwideInc., GoknurGida, FruitableFreshSdnBhd., GlobalFreshTrading FZE. Різні виробники та постачальники зосереджуються на розвитку логістики та зміцненні каналів дистрибуції для розвитку свого бізнесу. Наприклад, у березні 2022 року компанія FreshDelMonte запустила

кампанію «BunchofGood», щоб підвищити обізнаність споживачів про важливість високоякісних свіжих овочів та фруктів для побудови сталого майбутнього. Очікується, що такі ініціативи сприятимуть підвищенню рівня сприйняття продукту серед споживачів у всьому світі [9].

2.2. Оцінка перспектив експорту овочів до країн ЄС

У роботі нами вже було виявлено, що ключовими імпортерами на світовому ринку овочів є країни Європи, зокрема, передові країни ЄС – Німеччина, Франція, Нідерланди, Бельгія. Розглянемо більш детально регіональні особливості розвитку ринку овочів в країнах ЄС.

Розмір ринку, цілорічний попит і залежність від зовнішніх постачальників роблять країни ЄС привабливим цільовим ринком збуту для постачальників з країн, що розвиваються. Європейські компанії-імпортери завжди шукають надійних постачальників у різних регіонах, щоб мати змогу пропонувати фрукти та овочі споживачам у будь-яку пору року [16].

Хоча короткострокові потреби та ціни на ринку овочів ЄС регулярно змінюються, загальний попит є відносно стабільним, а обсяги – великими. З цієї причини ЄС є хорошим ринком, який варто тримати у своєму портфелі ринків збуту. Однією з головних причин, чому експортери орієнтуються на європейський ринок, є його величезний розмір. Населення ЄС налічує близько 500 мільйонів споживачів, і на нього припадає понад 62 мільярди євро, або 43% від загальної вартості світової торгівлі свіжими фруктами та овочами [16].

До того ж, як зазначалося, країни ЄС включають чотири з десяти найбільших країн-імпортерів овочів у світі, частка ЄС у світовому імпорті овочів за підсумками 2021 року складала більше третини (табл. 2.5).

Таблиця 2.5.

Найбільші країни-імпортери овочів з числа країн ЄС за 2017-2021 рр., млн. дол. США

Країна	Роки					2021/ 2017, %
	2017	2018	2019	2020	2021	
Сукупний світовий імпорт овочів	73956,722	72115,880	73617,543	77227,097	84065,746	114%
Сукупний імпорт овочів країн ЄС	25240,399	26473,556	27277,282	27489,202	30063,321	119%
Німеччина	6944,417	7229,192	7160,764	7573,673	8370,795	121%
Франція	3551,782	3506,089	3499,122	3609,110	3902,896	110%
Нідерланди	2743,932	2781,262	2899,721	2901,451	3277,447	119%
Бельгія	2185,805	2204,912	2380,010	2300,379	2465,623	113%
Італія	1833,819	1803,657	1994,670	1907,837	2068,705	113%
Іспанія	1399,168	1604,520	1563,213	1578,809	1572,482	112%
Польща	770,518	955,034	1134,802	1134,438	1278,642	166%
Швеція	745,069	776,371	756,120	756,143	816,737	110%
Австрія	685,342	722,558	729,483	684,542	794,655	116%
Чехія	598,006	638,396	669,155	649,900	714,769	120%

Джерело: побудовано автором на основі даних [12]

Необхідно підкреслити, що всі без винятку країни, наведені у табл. 2.5, впродовж 2017-2021 рр. активно нарощували імпорт овочів, і за підсумками 2021 року формували 84% сукупного обсягу імпорту цього виду товарів до ЄС (рис. 2.4).

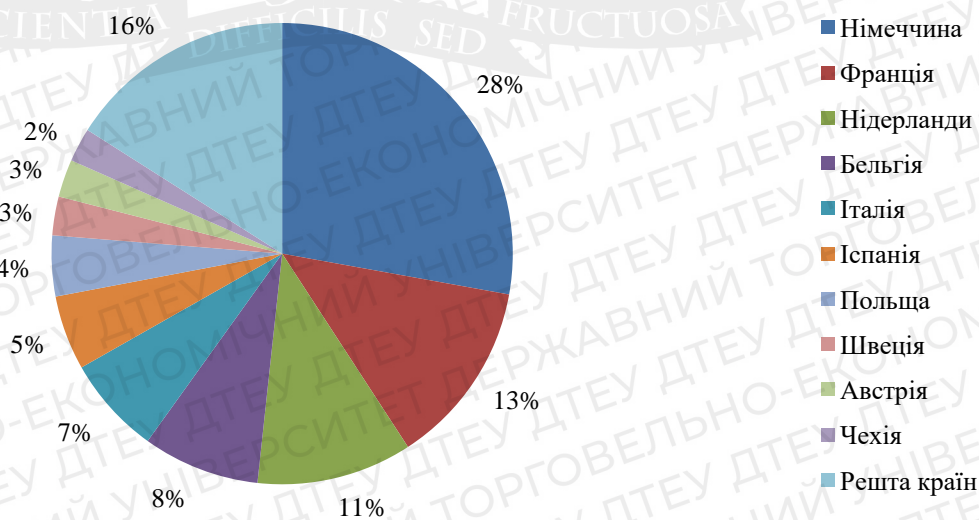

Рис. 2.4. Топ-10 країн-імпортерів овочів серед країн ЄС у 2021 році,

%

Джерело: побудовано автором на основі даних [17]

Якщо говорити про товарно-видову структуру імпорту овочів до країн ЄС, то в даному випадку найбільш вагомими товарними групами є помідори, перці, картопля і оброблені овочі (табл. 2.6).

Таблиця 2.6.

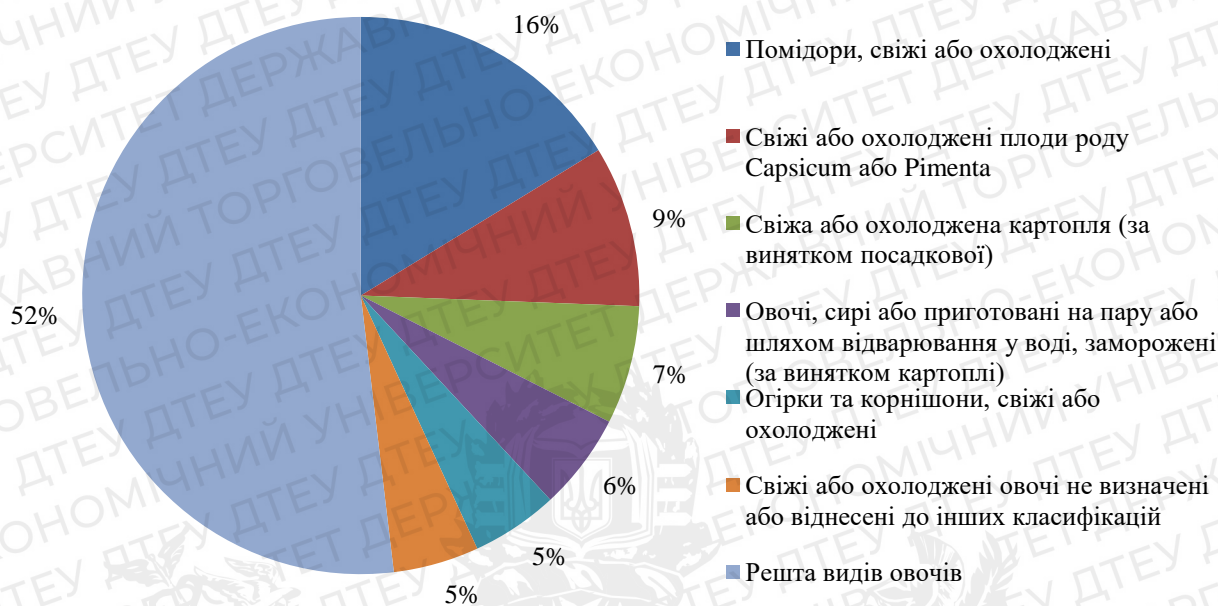
Основні товарні групи овочів в структурі імпорту до країн ЄС за 2017-2021 рр., млн. дол. США

Товарна група	Роки					2021/ 2017, %
	2017	2018	2019	2020	2021	
Сукупний імпорт овочів країн ЄС	25240,399	26473,556	27277,282	27489,202	30063,321	119%
Помідори, свіжі або охолоджені	4145,465	4180,830	4131,198	4316,269	4899,070	118%
Свіжі або охолоджені плоди роду Capsicum або Pimenta (перці)	2332,495	2340,154	2293,708	2565,847	2815,976	121%
Свіжа або охолоджена картопля (за винятком посадкової)	1865,934	1979,048	2709,623	2058,270	2069,681	111%
Овочі, сирі або приготовані на пару або шляхом відварювання у воді, заморожені (за винятком картоплі)	1608,436	1711,795	1671,942	1650,318	1690,811	105%
Огірки та корнішони, свіжі або охолоджені	1232,874	1379,869	1254,528	1404,125	1518,226	123%
Свіжі або охолоджені овочі не визначені або віднесені до інших класифікацій	1124,163	1203,201	1298,773	1295,244	1497,852	133%

Джерело: побудовано автором на основі даних [18]

Як свідчать дані табл. 2.6, за період 2017-2021 рр. країни ЄС активно нарощували імпорт різноманітних видів овочів, а найбільшу частку в товарній структурі цього імпорту у 2021 році займали свіжі помідори і перці (рис. 2.5).

Рис. 2.5. Товарна структура імпорту овочів до країн ЄС у 2021 році,

%

Джерело: побудовано автором на основі даних [17]

Відповідно до даних, наведених у табл. 2.6 та на рис. 2.5, найбільшу частку в структурі імпорту овочів за період 2017-2021 рр. займали помідори і перці, і у 2021 році ці дві товарні групи формували четверту частину сукупного імпорту овочів до країн ЄС.

Хоча сектор виробництва овочів у країнах ЄС продемонстрував свою стійкість протягом двох років пандемії COVID-19, вихід із ситуації пандемії призвів до безпрецедентного зростання витрат по всьому ланцюгу поставок, досягнувши критичного для цього сектору рівня. У 2021 році, коли економіка почала відновлюватися після пандемії, зростання витрат на виробничі ресурси, енергію та логістику стало пріоритетною проблемою і серйозно впливало на конкурентоспроможність виробництва. Ця проблема ще сильніше загострилася у зв'язку з подальшим зростанням цін на енергоносії і добрива у зв'язку з повномасштабним військовим вторгненням російської федерації на територію нашої держави [19].

Фахівці Європейської асоціації виробників свіжої продукції «FreshfelEurope» підрахували, що зростання витрат на виробництво збільшилося за 2021 рік до 0,1 євроцента на кг. Ця оцінка включає збільшення вартості різноманітних виробничих ресурсів (засоби захисту рослин, добрива), а також піддони, транспорт та споживчу упаковку, витрати на інфраструктуру, робочу силу та консалтингові послуги, банківські та страхові витрати тощо. Для сектору свіжих фруктів та овочів сукупний вплив цих збільшень означає додаткові витрати в розмірі близько 10 млрд. євро на рік. Крім того, витрати на логістику, місцеву дистрибуцію, обмін всередині ЄС, а також морські та повітряні перевезення на великі відстані також значно підвищують собівартість продукції. За оцінками експертів «FreshfelEurope», загальні додаткові витрати на логістику становлять близько 4 млрд. євро для європейського сектору свіжої продукції. Сюди не входять інші супутні логістичні наслідки затримок або банальна відсутність контейнерів, що призводить до втрачених бізнес-можливостей [19].

За даними «FreshfelEurope», зростання виробничих витрат у майбутньому продовжиться, оскільки українсько-російська війна і далі впливатиме на вартість енергоносіїв. Крім того, фінансові аспекти, такі як інфляція та зміни валютних курсів, також впливають на сектор: девальвація євро та інших європейських валют по відношенню до долара США наразі становить близько 10%, що негативно позначається на закупівлях за євро матеріалів та енергії, ціни на які встановлені в доларах США, і це ще більше провокує зростання витрат [19].

Разом з тим, зростаючий попит на високоякісні овочі в країнах ЄС відкриває «вікно можливостей» щодо постачання цього виду продукції з країн, які не входять до ЄС, зокрема, і з України. Такі можливості будуть доступними в першу чергу для потужних та добре організованих експортерів.

Українські експортери зможуть скористатися багатьма можливостями, включаючи довщі сезони та унікальні умови поставок, географічну близькість

до ЄС, спеціалізацію продукції та нижчу порівняно з європейськими компаніями собівартість виробництва. Це також відкриває певні можливості для постачальників органічної і екологічно-чистої продукції, які відповідають усім вимогам європейських стандартів.

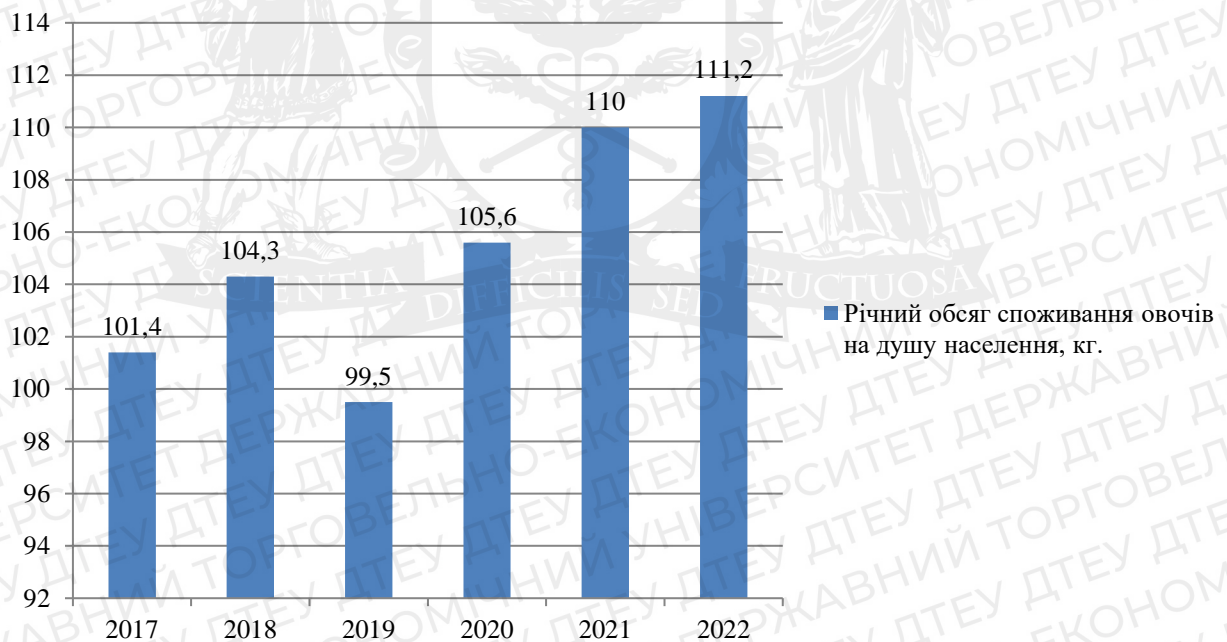
Таким чином, можемо зробити висновок, що основними імпортерами овочів до країн ЄС є Німеччина, Франція, Нідерланди, Бельгія, Італія та ряд інших країн (безумовним лідером за обсягами імпорту серед яких є Німеччина), а основними товарними групами, які активно постачаються до ЄС з інших країн світу, є помідори, перці, картопля, огірки, оброблені овочі та інші групи, в той час як найбільші обсяги імпорту припадають в першу чергу на свіжі помідори.

РОЗДІЛ 3. РЕАЛІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОГО РІШЕННЯ ЩОДО ЕКСПОРТУ ОВОЧІВ ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» ДО ЄС

Характеризуючи перспективні напрями здійснення експортних операцій ТОВ «Епіцентр К» щодо постачання овочів до країн ЄС, наголосимо, що, з нашої точки зору, досліджуваному підприємству доцільно розглядати можливість експортування овочів до Німеччини, оскільки ця країна є лідером серед держав ЄС за обсягами імпорту овочів, та другим найбільш потужним у світі імпортером цього виду продукції. До того ж, річні середні обсяги споживання овочів на душу населення в Німеччині є доволі високими (рис. 3.1).

Річний обсяг споживання овочів на душу населення, кг.

Рис. 3.1. Середній річний обсяг споживання овочів на душу населення у Німеччині, кг.

Джерело: побудовано автором на основі даних [20]

На нашу думку, ТОВ «Епіцентр К» доцільно розглянути можливості експорту до Німеччини свіжих помідорів, оскільки ця товарна група є другою

найбільш вагомою в структурі імпорту овочів цієї країни, що підтверджується даними табл. 3.1.

Таблиця 3.1.

**Товарна структура імпорту овочів до Німеччини за 2017-2021 рр.,
млн. дол. США**

Товарна група	Роки					2021/ 2017, %
	2017	2018	2019	2020	2021	
Сукупний імпорт овочів до Німеччини	6944,417	7229,192	7160,764	7573,673	8370,795	121%
Інші овочі, свіжі або охолоджені (крім картоплі, томатів, пасльонових овочів)	1763,352	1820,075	1778,506	2014,868	2246,288	127%
Помідори, свіжі або охолоджені	1484,980	1499,794	1426,777	1559,667	1726,238	116%
Огірки та корнішони, свіжі або охолоджені	561,597	653,379	602,794	694,088	756,137	135%
Овочі, сири або приготовані на пару чи відварені у воді, заморожені	579,186	623,946	622,024	625,290	627,598	108%
"Салат "Lactucasativa" та цикорій "Cichoriumsp.", свіжий або охолоджений"	425,775	431,496	426,477	445,160	518,583	122%
Капуста, цвітна капуста, кольрабі, капуста та подібні їстівні овочі, свіжі або охолоджені	278,831	280,715	289,894	339,961	388,210	139%

Джерело: побудовано автором на основі даних [21]

Як свідчать дані табл. 3.1, свіжі помідори складають п'яту частину сукупного імпорту овочів до Німеччини, і за період 2017-2021 рр. обсяг імпорту цього виду овочів до зазначеної країни зріс на 16%.

За даними «Statista», у 2022 році в Німеччині було спожито близько 2,54 мільйона тонн свіжих помідорів, в порівнянні з близько 2,62 мільйона тонн у 2021 році [22]. В будь-якому випадку, помідори є доволі привабливим товаром для експорту з України до Німеччини, оскільки існує стабільний попит на цей вид овочів у Німеччині.

Аналіз відповідних джерел дав змогу дійти до висновку щодо доцільності встановлення ділових контактів та укладення угоди з китайською компанією «Qingdao Dazun Industry Co Ltd.» щодо експорту помідорів з

України до Німеччини. Ця компанія має у Німеччині філію під назвою «Dazun GmbH» зі складом у Гамбурзі, яка була спеціально створена для імпортування овочів в Німеччину для подальшого перепродажу [23-25].

Після укладення ділових контактів ТОВ «Епіцентр К» та проведення попередніх переговорів щодо продажу продукції (експорту помідорів) до Німеччини для компанії «Dazun GmbH», необхідно провести певну підготовчу роботу – забезпечити відповідність вимогам ЄС щодо безпеки харчового продукту, і провести сертифікацію на відповідність міжнародним стандартам (за необхідності). Наступним кроком є проведення акредитації (обліку) на митниці та отримання картку акредитації для ТОВ «Епіцентр К», а також укладення зовнішньоекономічного контракту та договору на надання транспортно-експедиційних послуг.

Далі ТОВ «Епіцентр К» повинно отримати фітосанітарний сертифікат - видається державним фітосанітарним інспектором Головного управління Держпродспоживслужби в області на підставі проведених фітосанітарних процедур, на кожен партію вантажу, які включені до Переліку об'єктів регулювання відповідно до Постанови КМУ від 12.05.2007 року №705 (строк дії - 14 днів на території України).

Наступним кроком є отримання сертифікату з перевезення товару EUR.1, який видається безоплатно на кожен партію товару митницями ДФС України під час або після здійснення експорту товару.

Далі проводиться митне оформлення вантажу в режимі експорту, надаються необхідні документи (митна декларація, контракт, інвойс, калькуляція виробництва, транспортна накладна, сертифікат EUR.1, фітосанітарний сертифікат, ін.).

Наступним кроком є проходження митних перевірок та фітосанітарного контролю у пункті в'їзду на територію ЄС. Рослинна продукція (помідори) повинна бути заявлена щонайменше за 24 години до прибуття вантажу до

місця перетину кордону (попередні повідомлення надсилаються у пункт пропуску або через електронну систему TRACES).

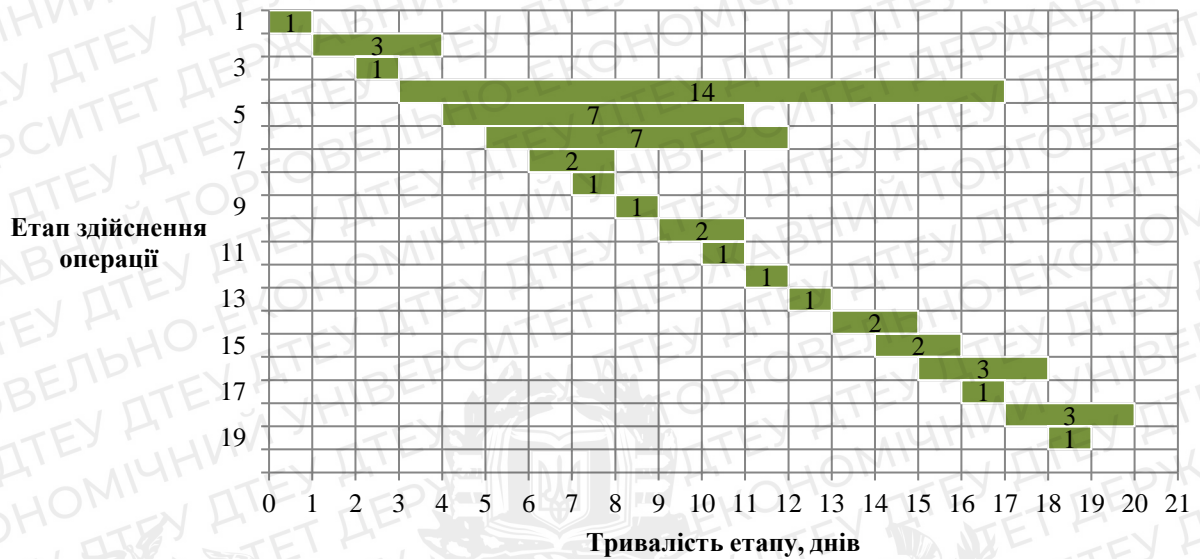
Необхідно підкреслити, що 04.06.2022 року набув чинності Регламент Європейського Парламенту та Ради № 2022/870 про тимчасові заходи з лібералізації торгівлі. Це рішення доповнює можливості, які мають українські експортери відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Від цього моменту тарифи, які прописані в Угоді, будуть тимчасово (терміном до 04.06.2023 р.) призупинені. Йдеться про:

- мита для промислової продукції;
- призупинення застосування системи вхідних цін для фруктів та овочів;
- призупинення усіх тарифних квот для сільськогосподарської продукції;
- призупинення антидемпінгових мит на імпорт товарів походженням з України;
- призупинення застосування глобальних захисних заходів щодо українських товарів [26].

Ці нові правила покликані допомогти українським виробникам та експортерам витримати навантаження війни та зміцнити свої позиції на європейському ринку. Таким чином, ТОВ «Епіцентр К» при експорті свіжих помідорів до Німеччини не буде сплачувати жодних податків, зборів і мит на території ЄС, що робить експортні операції доволі привабливими для досліджуваного підприємства.

Етапи організації експорту ТОВ «Епіцентр К» свіжих помідорів з України до Німеччини для компанії «Dazun GmbH» наведено у Додатку Д.

Відобразимо етапи організації операції експорту ТОВ «Епіцентр К» свіжих помідорів з України до Німеччини для компанії «Dazun GmbH» графічно на рис. 3.2.

Рис. 3.2. Етапи здійснення операції експорту ТОВ «Епіцентр К» з України свіжих помідорів для «Dazun GmbH»

Джерело: побудовано автором за даними Додатку Д

Якщо говорити про основні ризики здійснення операцій експортування свіжих помідорів з України до Німеччини, то в даному випадку в якості одного з ключових ризиків можна виділити валютний ризик, пов'язаний зі зміцненням курсу гривні відносно євро. Існує низка чинників, які здатні протягом найближчих декількох місяців позитивно вплинути на зміцнення курсу гривні відносно євро і долара США, зокрема, надходження валютної виручки від експорту аграрної продукції тощо. За таких умов, ТОВ «Епіцентр К» при здійсненні експортних операцій ризикує недоотримати прибутки у гривні після продажу валюти на внутрішньому ринку. Крім того, певний ризик несуть також курсові різниці, які не виникають для підприємства-експортера під час отримання авансу від покупця (якщо отримання авансу передбачене договором експорту), проте виникають під час відвантаження товару зі складу продавця. Такі ризики можуть виникати за умов плаваючого валютного курсу, коли Національний Банк України не фіксує курс гривні відносно інших валют.

Іншим ризиком здійснення операцій експорту свіжих помідорів з України до Німеччини можна вважати транспортний ризик, пов'язаний не

лише з перевезенням товару, але і його навантаженням у транспортний засіб. Помідори, як і всі овочі – це товар, який швидко псується, тому існує високий ризик псування його товарного виду або стану при перевезенні, оскільки вкрай складно чітко спрогнозувати, наскільки швидко відбуватиметься процедура митного очищення вантажу при перетині кордону. Звідси впливає і третій вагомий ризик, пов'язаний з високим рівнем бюрократизації і корупції як у сфері дозвільних процедур, так і щодо перетину митних пунктів пропуску та митного оформлення товарів.

3.2. Прогнозна оцінка результативності експорту овочів ТОВ «Епіцентр К» до ЄС

Характеризуючи методи здійснення експорту помідорів до Німеччини, наголосимо, що, на нашу думку, торговельній мережі ТОВ «Епіцентр К» доцільно у співпраці з «Dazun GmbH» застосовувати прямий метод експорту, оскільки в такому випадку досліджуване підприємство отримає можливість знизити вартість експорту через відсутність комісії посередникам, зменшує можливі ризики від посередництва, може більш ретельно контролювати торгові операції. До того ж, прямі зв'язки надають низку інших переваг, зокрема, більш тісні контакти з виробником, краще знання кон'юнктури ринку тощо.

Що стосується базисних умов поставки майбутньої угоди, то, на нашу думку, найбільш доцільним варіантом вбачається використання умов СІР, відповідно до яких ТОВ «Епіцентр К» зобов'язаний оплатити витрати перевезення товару до названого місця призначення (складу «Dazun GmbH» у Гамбурзі). Це означає, що «Dazun GmbH» приймає на себе всі ризики та будь-які додаткові витрати, що можуть виникнути після здійснення поставки у вищезазначений спосіб. Однак за умовами терміна СІР на продавця покладається також обов'язок забезпечення страхування на користь покупця

проти ризику втрати чи пошкодження товару під час перевезення.

Умовами СІР передбачено забезпечення продавцем надання покупцю певного переліку документів, зокрема, комерційного рахунку-фактури, договору перевезення, договору страхування, повідомлення про здійснення поставки товару. Крім того, передбачено також надання покупцю за власний рахунок, якщо так прийнято, звичайного(-их) транспортного(-их) документу(-ів) відповідного транспорту, щодо якого укладено договір перевезення.

Основні дані щодо класифікації товару відповідно до УКТЗЕД та умов експорту помідорів ТОВ «Епіцентр К» для компанії «Dazun GmbH» наведено у табл. 3.2.

Таблиця 3.2.

Умови експорту свіжих помідорів з України до Німеччини для ТОВ «Епіцентр К»

Назва товару згідно УКТЗЕД	Овочі (сирі або варені у воді чи на парі), морожені: - іншіовочі: - - помідори
Одиниця виміру основна	кілограм
Одиниця виміру додаткова	немає
Код товару згідно УКТЗЕД	0710 80 70 00

Джерело: побудовано автором за даними [27]

Здійснюючи прогнозну оцінку результативності операцій з експорту свіжих помідорів ТОВ «Епіцентр К» для компанії «Dazun GmbH», будемо виходити з умов, що досліджуване підприємство здійснює продаж партії продукції цієї компанії у обсязі 20 тон на умовах СІР Гамбург, що передбачає доставку спеціальними рефрижераторними автомобілями вантажної компанії «Європейські транспортні системи» за ставкою 16 грн./км. [28]. При цьому перевезення відбудеться зі складу ТОВ «Епіцентр К» у м. Київ до складу «DazunGmbH» у м. Гамбург, тобто відстань становить 1656 км. [29].

Крім того, для здійснення розрахунків будемо виходити з припущення, що ТОВ «Епіцентр К» буде придбавати оптом помідори українського

виробництва сорту «Сливка» у компанії «Фреш Хом» за ціною 16,0 грн./кг., і здійснювати їх експортний перепродаж у Німеччину за ціною 36,57 грн./кг. (вартість тони експортованої продукції складе 1000 дол. США) [30]. Така ціна є доволі конкурентною, оскільки, за деякими даними, ціна тони імпортованих помідорів у Німеччині на умовах СІР складала 2463 дол. США за тону [31]. При цьому врахуємо, що тариф на страхування вантажу складатиме 2% вартості партії помідорів, а страхування вантажу здійснюватиме страхова компанія «ТАС» [32].

Розрахунок показників експорту ТОВ «Епіцентр К» з України свіжих помідорів до Німеччини за вище перелічених умов наведено у табл.3.3.

Таблиця 3.3.

Розрахунок показників експорту ТОВ «Епіцентр К» з України свіжих помідорів до Німеччини для «DazunGMBH»

Постачальник	ТОВ «Епіцентр К»
Країна походження	Україна
Вага партії	20000 кг
Вартість тони товару	1000 дол. США
Вартість 20 тон помідорів	20000 дол. США
Умови поставки	СІР Гамбург
Вартість транспортування з Києва до Гамбурга	26496 грн. (1380 дол. США)
Плата за страхування	400 дол. США
Витрати на експорт	1780 дол. США

Джерело: побудовано автором за даними [30-32]

Показники, необхідні для здійснення прогнозової оцінки ефективності експорту свіжих помідорів ТОВ «Епіцентр К» з України до Німеччини для «Dazun GMBH» за вище перелічених умов наведено у табл. 3.4.

Таблиця 3.4.

Оцінка ефективності експорту ТОВ «Епіцентр К» з України свіжих помідорів до Німеччини для «DazunGMBH»

Показник	Значення
Ціна виробника	16 грн./кг

Торговельна надбавка ТОВ «Епіцентр К»	20,57 грн./кг
Обсяг експорту	20000 кг
Сума вкладених коштів у закупівлю партії свіжих помідорів	320000 грн.
Вартість реалізації умов експортного контракту	65094,6 грн.
Сукупні витрати на купівлю партії помідорів та її експорту з метою перепродажу	385094,6 грн.
Дохід від реалізації партії експортованих свіжих помідорів	731400 грн.
Ефект від експорту	346305,4 грн.

Джерело: побудовано автором

Прогнозні розрахунки економічної ефективності експорту помідорів ТОВ «Епіцентр К» наведено у табл. 3.5 (при здійсненні розрахунків припускаємо, що досліджуване підприємство починаючи з червня 2023 року щомісяця впродовж цього року експортуватиме 20 тон свіжих помідорів за незмінних умов і курс гривні до долара США не змінюватиметься впродовж найближчого часу, та складатиме 36,57 грн./дол. США; крім того, враховується, що обсяг витрат на збут і адміністративних витрат на здійснення експортної угоди буде незмінним, і щомісяця складатиме 5 тис. дол. США).

Таблиця 3.5.

Прогнозні показники ефективності експорту свіжих помідорів ТОВ «Епіцентр К» до Німеччини на 2023 рік, грн.

Показник, грн.	2023 рік
Дохід від реалізації експортної продукції за 6 місяців 2023 року	4388400 грн.
Повна собівартість експортної операцій за 6 місяців 2023 року	2310567,6 грн.
Ефект від експорту за 6 місяців 2023 року	2077832,4 грн.
Витрати на збут, адміністративні та інші витрати за 6 місяців 2023 року	1097100 грн.
Прибуток від експортних операцій до оподаткування за 6 місяців 2023 року	980732,4 грн.
Сплата податку на прибуток за 6 місяців 2023 року	176531,8 грн.
Чистий прибуток від експортних операцій за 6 місяців 2023 року	804200,5 грн.
Коефіцієнт ефективності експортних операцій за 6 місяців 2023 року	1,9
Рентабельність експортних операцій за 6 місяців 2023 року	0,34

Джерело: побудовано автором

Розрахунки, наведені у табл. 3.5, свідчать про те, що за умов, наведених вище, вже за 6 місяців 2023 року ТОВ «Епіцентр К» зможе отримати чистий прибуток від експорту свіжих помідорів до Німеччини у розмірі понад 804,2 тис. грн. При цьому коефіцієнт ефективності експортних операцій

підприємства складатиме 1,9, а значення показника рентабельності експортних операцій ТОВ «Епіцентр К» складе 0,34, що, на нашу думку, є доволі високим показником і свідчить про доцільність реалізації таких операцій.

ВИСНОВКИ

Відповідно до окреслених завдань дослідження, у роботі було зроблено наступні висновки:

- фінансово-господарська діяльність ТОВ «Епіцентр К» впродовж 2018-2020 рр. була ефективною і результативною, оскільки досліджуване підприємство протягом цього періоду мало доволі високий обсяг чистого прибутку, ефективну структуру активів і пасивів балансу. Разом з тим, розрахунок коефіцієнтів оборотності, рентабельності, ліквідності та фінансової стійкості показує тенденцію до зниження їх значення, що свідчить про певне зниження ефективності фінансово-господарської діяльності у 2020 році порівняно з 2018 роком;

- ТОВ «Епіцентр К» здійснює експорт таких видів овочів, як бульбоплоди (картопля, батат, топінамбур), коренеплоди (морква, буряк столовий, петрушка, селера, редька, ріпа, редиска), капустяні (капуста білокачанна, червонокачанна, кольорова, брюссельська), цибульні (лук ріпчастий, цибуля, часник, черемша), і пряносмакові овочі (кріп, петрушка листовая, базилік, хрін). Характерною рисою географічної структури експорту овочів ТОВ «Епіцентр К» є фокусування на країнах ЄС та ЄАВТ: за підсумками 2020 року досліджуване підприємство 95% овочів експортувало до країн ЄС та ЄАВТ, в той час як 3% припадало на країни Близького Сходу, і всього 1% було спрямовано у Молдову. За період 2018-2020 рр. відбулася певна незначна трансформація товарної структури експорту овочів ТОВ

«Епіцентр К»: на 5% скоротилась частка бульб плодів, і на 3% знизилась частка цибульних; на 3% зросла частка коренеплодів, на 4% збільшилась частка капустяних, і на 9% зросла частка пряно смакових. Разом з тим, аналізоване підприємство нарощувало впродовж 2018-2020 рр. експорт всіх видів овочів, за винятком цибульних, що свідчить про доцільність подальшого розвитку експорту овочів для ТОВ «Епіцентр К».

- в розрізі регіонів світу за період 2017-2021 рр. найбільшими світовими імпортерами овочів були країни Північної Америки (США і Канада), країни Європи (Німеччина, Великобританія, Франція, Нідерланди, Бельгія), і країни Азії (Китай, Японія та Індія). За період 2017-2021 рр. світовий імпорт овочів зріс з 73,9 до 84,0 млрд. дол. США (на 14%), що відбулося за рахунок зростання імпорту до провідних країн на цьому ринку, таких як США і Німеччина, які за підсумками 2021 року імпортували сукупно майже чверть загальносвітового імпорту овочів. Найбільш потужними світовим експортерами овочів є значна частина країн, які є водночас провідними імпортерами цього виду товарів – мова йде про Китай, Нідерланди, Канаду, США, Бельгію і Францію. Сукупний світовий експорт овочів за період 2017-2021 рр. зріс з 72,8 до 83,3 млрд. дол. США (на 14%), цьому посприяло в першу чергу зростання експорту з Іспанії (з 6,8 до 8,8 млрд. дол. США), Мексики (з 6,6 до 8,5 млрд. дол. США), Нідерландів (з 7,4 до 8,5 млрд. дол. США), Канади (з 4,4 до 5,4 млрд. дол. США) та інших країн. На світовому ринку овочів найбільшим попитом користуються свіжі помідори, сушені бобові овочі, а також інші овочі (крім картоплі, помідорів і пасльонових);

- розмір ринку, цілорічний попит і залежність від зовнішніх постачальників роблять країни ЄС привабливим цільовим ринком збуту для постачальників з країн, що розвиваються. Європейські компанії-імпортери завжди шукають надійних постачальників у різних регіонах, щоб мати змогу пропонувати фрукти та овочі споживачам у будь-яку пору року. Основними імпортерами овочів до країн ЄС є Німеччина, Франція, Нідерланди, Бельгія,

Італія та ряд інших країн (безумовним лідером за обсягами імпорту серед яких є Німеччина), а основними товарними групами, які активно постачаються до ЄС з інших країн світу, є помідори, перці, картопля, огірки, оброблені овочі та інші групи, в той час як найбільші обсяги імпорту припадають в першу чергу на свіжі помідори;

- оцінюючи перспективні напрями здійснення експортних операцій ТОВ «Епіцентр К» щодо постачання овочів до країн ЄС, було зроблено висновок, що досліджуваному підприємству доцільно розглядати можливість експортування овочів до Німеччини, оскільки ця країна є лідером серед держав ЄС за обсягами імпорту овочів, та другим найбільш потужним у світі імпортером цього виду продукції. Аналіз відповідних джерел дав змогу дійти до висновку щодо доцільності встановлення ділових контактів та укладення угоди з китайською компанією «Qingdao Dazun Industry Co Ltd.» щодо експорту помідорів з України до Німеччини. Ця компанія має у Німеччині філію під назвою «Dazun GMBH» зі складом у Гамбурзі, яка була спеціально створена для імпортування овочів в Німеччину для подальшого перепродажу;

- Здійснюючи прогнозну оцінку результативності операцій з експорту свіжих помідорів ТОВ «Епіцентр К» для компанії «Dazun GMBH», будемо виходити з умов, що досліджуване підприємство здійснює продаж партії продукції цій компанії у обсязі 20 тон на умовах СІР Гамбург, що передбачає доставку спеціальними рефрижераторними автомобілями вантажної компанії «Європейські транспортні системи» за ставкою 16 грн./км. Розрахунки було здійснено з припущення, що ТОВ «Епіцентр К» буде придбавати оптом помідори українського виробництва сорту «Сливка» у компанії «Фреш Хом» за ціною 16,0 грн./кг., і здійснювати їх експортний перепродаж у Німеччину за ціною 36,57 грн./кг. (вартість тони експортованої продукції складе 1000 дол. США), а тариф на страхування вантажу складатиме 0,27% вартості партії помідорів, а страхування вантажу здійснюватиме страхова компанія «ТАС». Прогнозні розрахунки економічної ефективності експорту помідорів ТОВ

«Епіцентр К» здійснювались з припущенням, що досліджуване підприємство починаючи з червня 2023 року щомісяця впродовж цього року експортуватиме 20 тон свіжих помідорів за незмінних умов і курс гривні до долара США не змінюватиметься впродовж найближчого часу, та складатиме 36,57 грн./дол. США; крім того, враховувалось, що обсяг витрат на збут і адміністративних витрат на здійснення експортної угоди буде незмінним, і щомісяця складатиме 5 тис. дол. США). За умов, наведених вище, у разі успішного здійснення експортних операцій, вже за 6 місяців 2023 року ТОВ «Епіцентр К» зможе отримати чистий прибуток від експорту свіжих помідорів до Німеччини у розмірі понад 848 тис. грн. При цьому коефіцієнт ефективності експортних операцій підприємства складатиме 1,56, а значення показника рентабельності експортних операцій ТОВ «Епіцентр К» складе 0,56, що, на нашу думку, є доволі високим показником.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Наш бізнес: Мережа Епіцентр. *Офіційний сайт ТОВ «Епіцентр К»*. URL:<https://epicentrk.ua/ua/about/merezha-epitsentr/> (дата звернення 25.03.2023).
2. ТОВ «ЕПЦЕНТР К». *Офіційний сайт довідкової платформи «OpenDataBot»*. URL: <https://opendatabot.ua/c/32490244> (дата звернення 25.03.2023).
3. ЕПЦЕНТР К. *Офіційний сайт довідкової платформи «YouControl»*. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/32490244/ (дата звернення 25.03.2023).
4. Аграрний напрямок. *Офіційний сайт ТОВ «Епіцентр К»*. URL:<https://epicentrk.ua/ua/about/agrarni-potuzhnosti/> (дата звернення 25.03.2023).
5. Ощадбанк надасть «Епіцентру К» \$50 млн на будівництво елеваторів і торгових центрів. *Офіційний сайт Інтернет-видання «Forbes»*. URL:<https://forbes.ua/news/oshchadbank-nadast-epitsentru-50-mln-na-budivnitstvo-elevatoriv-i-torgovikh-tsentriv-21092022-8493> (дата звернення 25.03.2023).

6. Епіцентр Агро. *Офіційний сайт Інтернет-видання «Elevatorist»*. URL:<https://elevatorist.com/kompanii/286-epitsentr-agro> (дата звернення 25.03.2023).
7. Епіцентр Агро. *Офіційний сайт Інтернет-видання «Latifundist»*. URL:<https://latifundist.com/kompanii/1091-epitsentr-k> (дата звернення 25.03.2023).
8. GlobalFreshFruitsandVegetablesMarketSegmentedByProductType (VegetablesandFruits), ByEnd-Users (InorganicandOrganic), ByApplication (CommercialandHousehold), andRegional (NorthAmerica, Europe, AsiaPacific, LatinAmerica, andMiddleEastandAfrica) - GlobalIndustrySize, Share, Growth, TrendsandCompetitiveStrategyAnalysisForecast (2023-2028). *Офіційний сайт маркетингово-дослідницької компанії «MarketDataForecast»*. URL: <https://www.marketdataforecast.com/market-reports/fresh-fruits-and-vegetables-market>(дата звернення 30.04.2023).
9. FreshVegetablesMarketSize, Share&TrendsAnalysisReportByProduct (Tomato, Onion, Cabbage, Cucumber, Eggplant, Beans, Carrot), ByDistributionChannel (Offline, Online), ByRegion, AndSegmentForecasts, 2022 – 2028. *Офіційний сайт маркетингово-дослідницької компанії «GrandViewResearch»*. URL: <https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/fresh-vegetables-market-report> (дата звернення 30.04.2023).
10. FreshVegetables–Worldwide. *Офіційний сайт статистичного Інтернет-видання «Statista»*. URL: <https://www.statista.com/outlook/cmo/food/vegetables/fresh-vegetables/worldwide>(дата звернення 30.04.2023).
11. Vegetables–Worldwide. *Офіційний сайт статистичного Інтернет-видання «Statista»*. URL: <https://www.statista.com/outlook/cmo/food/vegetables/worldwide>(дата звернення 30.04.2023).
12. Listofimportersfortheselectedproduct. Product: 07 Ediblevegetablesandcertainrootsandtubers. *Офіційний сайт Міжнародного торгового центру*. URL: https://www.trademap.org/Country_SelProduct_TS.aspx?nvpm=1%7c%7c%7c%7c%7c0

7%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c1%7c2%7c1%7c2%7c1%7c1%7c1 (дата звернення 30.04.2023).

13. Listofexportersfortheselectedproduct. Product: 07
Ediblevegetablesandcertainrootsandtubers. *Офіційний сайт Міжнародного торгового центру.* URL:

https://www.trademap.org/Country_SelProduct_TS.aspx?nvpm=1%7c%7c%7c%7c%7c07%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c2%7c2%7c1%7c2%7c1%7c1%7c1 (дата звернення 30.04.2023).

14. Listofimportedproductsfortheselectedproduct. Product: 07
Ediblevegetablesandcertainrootsandtubers. *Офіційний сайт Міжнародного торгового центру.* URL:

https://www.trademap.org/Product_SelProduct_TS.aspx?nvpm=1%7c%7c%7c%7c%7c07%7c%7c%7c4%7c1%7c1%7c1%7c2%7c1%7c1%7c1%7c1%7c1 (дата звернення 30.04.2023).

15. Listofexportedproductsfortheselectedproduct. Product: 07
Ediblevegetablesandcertainrootsandtubers. *Офіційний сайт Міжнародного торгового центру.* URL:

https://www.trademap.org/Product_SelProduct_TS.aspx?nvpm=1%7c%7c%7c%7c%7c07%7c%7c%7c4%7c1%7c1%7c2%7c2%7c1%7c1%7c1%7c1%7c1 (дата звернення 30.04.2023).

16. WhatisthedemandforfreshfruitandvegetablesontheEuropeanmarket?*Офіційний сайт Центру сприяння імпорту з країн, що розвиваються (Centre for the Promotion of Imports from developing countries, CBI).* URL:

<https://www.cbi.eu/market-information/fresh-fruit-vegetables/what-demand> (дата звернення 30.04.2023).

17. Listofimportersfortheselectedproduct. Product: 07
Ediblevegetablesandcertainrootsandtubers. *Офіційний сайт Міжнародного торгового центру.* URL:

https://www.trademap.org/Country_SelProduct_TS.aspx?nvpm=1%7c%7c42%7c%7c%7c07%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c1%7c2%7c1%7c3%7c1%7c1%7c1 (дата звернення 30.04.2023).

18. ListofproductsimportedbyEuropeanUnion (EU 27). detailedproductsinthefollowingcategory: 07 Ediblevegetablesandcertainrootsandtubers. *Офіційний сайт Міжнародного торгового центру*. URL: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7c%7c42%7c%7c%7c07%7c%7c%7c6%7c1%7c1%7c1%7c2%7c1%7c1%7c1%7c1%7c1 (дата звернення30.04.2023).

19. Fruit&vegetablesseeknewperspectivefortheEuropeanfreshproducesectorinti meofgeopoliticalturmoil. Офіційний сайт Європейської асоціації виробників свіжої продукції «Freshfel». URL: <https://freshfel.org/fruit-and-vegetables-see-new-perspective-for-eu-fresh-produce-sector-in-time-of-geopolitical-turmoil/> (датазвернення30.04.2023).

20. PercapitaconsumptionofvegetablesinGermanyfrom 1950/51 to 2021/22(inkilograms). *Офіційний сайт статистичного Інтернет-видання «Statista»*. URL: <https://www.statista.com/statistics/511676/per-capita-consumption-of-vegetables-germany/#:~:text=In%201970%2F71%2C%20the%20average,had%20increased%20to%2011.2%20kilograms.> (дата звернення30.04.2023).

21. ListofproductsimportedbyGermanyMetadata. detailedproductsinthefollowingcategory: 07 Ediblevegetablesandcertainrootsandtubers. *Офіційний сайт Міжнародного торгового центру*. URL: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7c276%7c%7c%7c%7c07%7c%7c%7c4%7c1%7c1%7c1%7c2%7c1%7c1%7c1%7c1%7c1 (дата звернення30.04.2023).

22. ConsumptionoftomatoesinGermanyfrom 2005/06 to 2021/22(inmilliontons). *Офіційний сайт статистичного Інтернет-видання «Statista»*. URL: <https://www.statista.com/statistics/518073/tomato-consumption-in-germany/#:~:text=In%202021%2F22%2C%20around%202.54,million%20tons%20the%20year%20before.> (дата звернення30.04.2023).

23. Fruitsandvegetables - import-export–Germany. *Офіційний сайт Інтернет-видання «EuroPages»*. URL: <https://www.europages.co.uk/companies/germany/fruits%20and%20vegetables%20-%20import-export.html>(дата звернення30.04.2023).

24. DAZUN GMBH. *Офіційний сайт Інтернет-видання «EuroPages»*. URL: <https://www.europages.co.uk/DAZUN-GMBH/00000005340662-639906001.html>(дата звернення30.04.2023).
25. AboutUs. *Офіційний сайт «QingdaoDazunIndustryCoLtd.»*. URL: <http://www.dazunie.com/content.aspx?id=23>(дата звернення30.04.2023).
26. Європейський Союз офіційно скасував мита на українські товари. *Офіційний сайт Кабінету Міністрів України*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/yevropejskij-soyuz-oficijno-skasuvav-mita-na-ukrayinski-tovari>(дата звернення30.04.2023).
27. Довідка по товару УКТЗЕД. Код товару : 0710 80 70 00. *Офіційний сайт «QDProfessional»*. URL: <https://qdpro.com.ua/uk/goodinfo/0710807000> (дата звернення30.04.2023).
28. Ціни на послугу рефрижераторних перевезень вантажів - від 16 грн/км. *Офіційний сайт ТОВ «Європейські транспортні системи»*. URL: <https://es-trans.com.ua/poslugu/refryzheratorni-perevezennya/> (дата звернення30.04.2023).
29. Відстань Київ → Гамбург на машині. *Офіційний сайт «Flagma.ua»*. URL: <https://flagma.ua/uk/vidstan-kiev-hamburg/> (дата звернення30.04.2023).
30. Помідор Сливка. *Офіційний сайт «Flagma.ua»*. URL: <https://flagma.ua/pomidor-slivka-o13080033.html>(дата звернення30.04.2023).
31. TomatoPricesinGermanyDeclineto \$2,463 perTon. *Офіційний сайт «IndexBox»*URL: <https://www.indexbox.io/blog/germany-tomato-price-in-december-2022/>(дата звернення30.04.2023).
32. Страхові тарифи. *Офіційний сайт страхової компанії «Страхова група ТАС»*. URL: https://sgtas.ua/upload/pdf/taryfy_z_pravyla_strahuvannya_vantazhiv_bagazhu.pdf(дата звернення30.04.2023).

ДОДАТКИ

Звіт про фінансові результати
За 2018

Додаток А1

Стаття	Код	За звітний період, тис.грн.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	41 400 220
Чисті зароблені страхові премії	2010	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	30 400 580
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0
Валовий прибуток	2090	10 999 640
збиток	2095	
Інші операційні доходи	2120	260 235
Адміністративні витрати	2130	540 040
Витрати на збут	2150	6 623 200
Інші операційні витрати	2180	396373
Фінансовий результат від операційної діяльності		
прибуток	2190	3 700 262
збиток	2195	0
Дохід від участі в капіталі	2200	0
Інші фінансові доходи	2220	180 000
Інші доходи	2240	52 000
Фінансові витрати	2250	91 550
Втрати від участі в капіталі	2255	0
Інші витрати	2270	210 000
Фінансовий результат до оподаткування		
прибуток	2290	3630712
збиток	2295	
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-670 000
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	
Чистий фінансовий результат		
прибуток	2350	2 960 712
збиток	2355	0

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Додаток А2

Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0
Накопичені курсові різниці	2410	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0
Інший сукупний дохід	2445	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншими сукупним доходом	2455	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0

Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355, 2460)	2465	2 960 712
--	-------------	------------------

Додаток А3**ІІІ. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ**

Матеріальні затрати	2500	750 000
Витрати на оплату праці	2505	3 950 230
Відрахування на соціальні заходи	2510	805 124
Амортизація	2515	602 365
Інші операційні витрати	2520	1 806 236
Разом	2550	7 913 955

Додаток Б1**Звіт про фінансові результати
За 2019**

Стаття	Код	За звітний період, тис.грн.	За аналогічний період попереднього року, тис.грн.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	43 979 194	41 400 220
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	30 814 751	30 400 580
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий			
прибуток	2090	13 164 443	10 999 640
збиток	2095	0	
Інші операційні доходи	2120	530 835	260 235
Адміністративні витрати	2130	751 814	540 040
Витрати на збут	2150	7 985 945	6 623 200
Інші операційні витрати	2180	254 271	396373
Фінансовий результат від операційної діяльності			
прибуток	2190	4 703 248	3 700 262
збиток	2195	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	3 851	180 000
Інші доходи	2240	354 733	52 000
Фінансові витрати	2250	250 094	91 550
Втрати від участі в капіталі	2255	24 516	0
Інші витрати	2270	363 438	210 000
Фінансовий результат до оподаткування			
прибуток	2290	4 423 784	3630712
збиток	2295	0	
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-821 675	-670 000
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	
Чистий фінансовий результат			
прибуток	2350	3 602 109	2 960 712
збиток	2355	0	0

ІІ. СУКУПНИЙ ДОХІД**Додаток Б2**

Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0

Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншими сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355, 2460)	2465	3 602 109	2 960 712

Додаток Б3**ІІІ. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ**

Матеріальні затрати	2500	887 499	750 000
Витрати на оплату праці	2505	4 711 766	3 950 230
Відрахування на соціальні заходи	2510	952 162	805 124
Амортизація	2515	1 096 995	602 365
Інші операційні витрати	2520	2 581 842	1 806 236
Разом	2550	10 230 264	7 913 955

Звіт про фінансові результати

За 2020

Додаток В1

Стаття	Код	За звітний період, тис.грн.	За аналогічний період попереднього року, тис.грн.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	50 382 425	43 979 194
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	35 593 670	30 814 751
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий			
прибуток	2090	14 788 755	13 164 443
збиток	2095	0	0
Інші операційні доходи	2120	737 243	530 835
Адміністративні витрати	2130	872 759	751 814
Витрати на збут	2150	8 648 047	7 985 945
Інші операційні витрати	2180	920 408	254 271
Фінансовий результат від операційної діяльності			
прибуток	2190	5 084 784	4 703 248
збиток	2195	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	211 555	3 851
Інші доходи	2240	554 085	354 733
Фінансові витрати	2250	295 646	250 094
Втрати від участі в капіталі	2255	0	24 516
Інші витрати	2270	1 438 592	363 438
Фінансовий результат до оподаткування			
прибуток	2290	4 116 186	4 423 784
збиток	2295	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-944 982	-821 675

Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат			
прибуток	2350	3 171 204	3 602 109
збиток	2355	0	0

II. СУКУПНИЙ ДОХІД**Додаток В2**

Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншими сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355, 2460)	2465	3 171 204	3 602 109

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ**Додаток В3**

Матеріальні затрати	2500	1 254 935	887 499
Витрати на оплату праці	2505	5 208 532	4 711 766
Відрахування на соціальні заходи	2510	1 056 667	952 162
Амортизація	2515	1 667 998	1 096 995
Інші операційні витрати	2520	3 465 135	2 581 842
	2550	12 653 267	10 230 264